ସୁଶିକ୍ଷିତର ସଂଗ୍ରାମ

ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଦାସ

ସତ୍ୟବ୍ରତର ସଂଶୟ

ଲେଖକ :

ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଦାସ

ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ସାଧନା କେନ୍ଦ୍ର
★ ସିଂଗିଆ ★

ଏସ୍ ଆ ପବ୍ଲିକେଶନ୍ସ
ବିନୋଦ ବିହାରୀ,
କଟକ-୭୫୩୦୦୨

ସତ୍ୟବ୍ରତର ସଂଶୟ

ଲେଖକ : ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଦାସ

ପ୍ରକାଶକ : ଶ୍ରୀ ନଳିନୀ କାନ୍ତ ନନ୍ଦ
ଏସ୍‌ବି ପବ୍ଲିକେଶନ୍‌ସ
ବିନୋଦ ବିହାରୀ, କଟକ-୭୫୩୦୦୨

ମୁଦ୍ରଣ : ସୁବି ପ୍ରିଣ୍ଟର୍ସ, କଟକ-୭୫୩୦୧୨

ପ୍ରକାଶନ କାଳ : ୧୯୮୯

ମୂଲ୍ୟ- ୭.୦୦ ୮.୦୦

—ଏହି କୁନି ବହିଟିରେ ରହିଥିବା ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଚତୁର୍ଥ ଓ ଶେଷ ଲେଖାଟି ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦରବର୍ଷ ତଳେ ମାସିକ ପତ୍ରିକା 'ବିଶ୍ୱଶିଶୁ'ରେ ବାହାରିଥିଲା । ବାକିଗୁଡ଼ିକ ଗତ ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ଭିତରେ ଆଉ ଏକ ମାସିକ ପତ୍ରିକା 'ସଂସାର'ରେ ବାହାରିଛି । 'ସଂସାର'ର ସମ୍ପାଦକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରାମକୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦଙ୍କୁ ମୋ'ର କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ କରୁଛି ।

[illegible] ଜୀବନ ସାଧନା କେନ୍ଦ୍ର

★ [illegible] ★

ସୂଚୀପତ୍ର

୧ ।	ସତ୍ୟବ୍ରତର ସଂଶୟ	୧
୨ ।	ଚାଳିଶିବର୍ଷ ତଳର କଥା	୫
୩ ।	ବଚରା ଠାକୁରମାନେ	୧୦
୪ ।	ମଣିଷର ବୟସ	୧୫
୫ ।	କାହିଁକି	୨୦
୬ ।	ସ୍ୱର୍ଗରେ	୨୪
୭ ।	ଧୋବଲା ବଣ୍ଡି	୨୯
୯ ।	ନିଜର, ଆପଣାର, ମୋ'ର	୩୩
୮ ।	ଠୂକୁ	୩୮

*

ସତ୍ୟବ୍ରତର ସଂଶୟ

ସେଦିନ ଶ୍ରେଣୀରେ ସାହିତ୍ୟ-ଆଜ୍ଞା ଗୋଟିଏ ପଦ୍ୟ ପଢ଼ାଇଲେ। ଆଖି ଦେଖିଥିବା ଗୋଟିଏ କଥାକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି କବି ସେହି ପଦ୍ୟଟିକୁ ଲେଖିଛନ୍ତି । ଘଟଣାଟି ସତକୁସତ ଘଟିଥିଲା କି ନାହିଁ କେଜାଣି, ମାତ୍ର କବି ସେହି କବିତାଟିରେ ସ୍ୱୟଂ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଘଟଣାଟି ହେଉଛି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଏକ ସତ୍ୟ ଘଟଣା ଏବଂ ତାହା ଘଟିଲାବେଳେ ସିଏ ମଧ୍ୟ ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହିଥିଲେ । କେଡ଼େ ଚମତ୍କାର ଭାଷାରେ ଚମତ୍କାର ଛନ୍ଦରେ କବିତାଟିକୁ ଲେଖିଛନ୍ତି । ପଢ଼ିବା ବେଳକୁ ଏକାବେଳେକେ ସତ ବୋଲି ମନେ ହେଉଛି ।

ଘଟଣାଟି ଓଡ଼ିଶାର ବାଣପୁରଠାରେ ଘଟିଥିଲା । ବାଣପୁର କବିଙ୍କର ଜନ୍ମ ସ୍ଥାନ । ସେତେବେଳେ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଓଡ଼ିଶାରେ ପଦ-ଯାତ୍ରା କରି ବୁଲୁଥାନ୍ତି । ଆମ ଦେଶଟି ପ୍ରକୃତରେ କପରି, ସେକଥା ନିଜ ଆଖିରେ ଦେଖିବା ସକାଶେ ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ ସେହି ପଦଯାତ୍ରାରେ ବାହାରି ଥାଆନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳରେ ପଦଯାତ୍ରା ହେଉଥାଏ, ସେତେବେଳେ ସେଠାରେ ମଣିଷମାନଙ୍କର ଗହଳି ଲାଗିଥାଏ । ସେତେ-ବେଳକୁ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଏକାବେଳେକେ ମହାତ୍ମା ଏବଂ ସର୍ବଭାରତୀୟ ନେତା । ଏଡ଼େବଡ଼ ନେତା ହେଲେ ସାଧାରଣତଃ ଏକୁଟିଆ କିଛି କରି ହୁଏ ନାହିଁ । କାରଣ, ତୁମେ ଇଚ୍ଛା କର ବା ନକର ପଛକେ, ତୁମ ସହିତ ମଣିଷଙ୍କର ଭିଡ଼ ଲାଗି ରହିଥାଏ । ସ୍ଥାନୀୟ ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନେ ଜାତୀୟ ନେତାଙ୍କର ଗହଣରେ ଆପଣାର ଏକ ପବିତ୍ର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ରକ୍ଷା କରୁଥିବା ପରି ପଦଯାତ୍ରାରେ ସାମିଲ୍ ହେଉଥାନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ସେହି ପଦଯାତ୍ରାରେ ସାରା ଭାରତବର୍ଷରେ ଯାହା ହୋଇଥିଲା, ଓଡ଼ିଶାରେ ମଧ୍ୟ ସେହି କଥା ଅବଶ୍ୟ ହୋଇଥିବ । ଜଣେ କର୍ମୀ ହିସାବରେ କବି ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ପଛୁଆରେ ସାଙ୍ଗରେ ରହିଥିବେ । ବିଶେଷ କରି,

ଯେତେବେଳେ ଗାନ୍ଧୀ ବାଣପୁର ଅଞ୍ଚଳକୁ ଆସିଥିବେ, ବାଣପୁର ଆପଣାର ଜନ୍ମସ୍ଥଳୀ ହୋଇଥିବାରୁ କବି ନିଶ୍ଚୟ ସେହି ସ୍ମରଣୀୟ ଯାତ୍ରାର ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହିଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରିଥିବେ । ନିଜ ଘରକୁ କୁଣିଆ ଆସିଲେ କୁଣିଆ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ନିଜର ପରି ନଲାଗନ୍ତି !

ବାଣପୁରଠାରେ କେତେ କେତେ ମଣିଷ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ଦର୍ଶନ ଲାଭ କରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ । ଖାସ୍ ବାଣପୁର ସିନା ବଜାର ଜାଗା,— ମାତ୍ର ବାଣପୁରର ଆଖପାଖରେ କେତେ କେତେ ଗାଆଁ । ସେହିସବୁ ଗାଆଁରୁ ମଧ୍ୟ ସେଦିନ କେତେ କେତେ ଲୋକ ବାଣପୁର ଆସିଥିଲେ । ବାଣପୁର ପାଖରୁ ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପାହାଡ଼ିଆ ଅଞ୍ଚଳମାନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି,ସେଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଆଦିବାସୀ ଲୋକେ ମାହାତ୍ମାଙ୍କୁ ଦେଖିବେ ବୋଲି ବାଣପୁର ଆସିଥିଲେ । ପଦ୍ୟଟିରେ କବି ଲେଖିଛନ୍ତି, ସେହିଭଳି ଦଳେ ଆଦିବାସୀ ମହାତ୍ମା ଭୋଜନ କରିବେ ବୋଲି ଜଙ୍ଗଲରୁ କିଛି ଫଳମୂଳ ତୋଳି କରି ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ବାଣପୁର ଆସିଥିଲେ । ନିଜର ସବୁଦିନର ଖାଇବା ପଦାର୍ଥ, ଯାହାକୁ ସେମାନେ କେତେ ଖୁସୀ ହୋଇ ଖାଆନ୍ତି, ସେମାନେ ହୁଏତ କେତେ ସରାଗରେ ଓ କେତେ ଯତ୍ନରେ ତାହାକୁ କାନରେ ବାନ୍ଧି ଏହି ଅସାଧାରଣ ଅତିଥିଙ୍କ ସକାଶେ ଆଣିକରି ଆସିଥିଲେ ।

ବାଣପୁରଠାରେ ସେଦିନ କେତେଭଳି ମଣିଷ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବା ପାଇଁ ଆସିଥିବେ । ମହାତ୍ମାଙ୍କୁ ଭେଟି ଦେବା ନିମନ୍ତେ ସେମାନେ ଆହୁରି କେତେ କେତେ ପଦାର୍ଥମାନ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଆସିଥିବେ । ଦହି, ଛେନା, ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ଓ ଆହୁରି କେତେ କେତେ ମଧୁର ଦ୍ରବ୍ୟ ସେଦିନ ଭେଟି ଦିଆ ହୋଇଥିବ । କର୍ମୀମାନେ କେତେ ତତ୍ପର ଭାବରେ ଓ ଯତ୍ନ ସହକାରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବେ । ସମର୍ପିତ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ମହାତ୍ମାଙ୍କ ଲାଗି ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ମନେ କରିଥିବେ, ସେମାନେ ତାହାକୁ ହିଁ ମହାତ୍ମା

ଭୁଞ୍ଜିବେ ବୋଲି ହୁଏତ ଅଲଗା କରି ରଖି ଦେଇଥିବେ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜ କଥା ଯେ, ଆଠବକମାନେ କାନରେ ବାନ୍ଧି ଆଣିଥିବା ବଣର ଫଳକୁ ସେମାନେ କେବେହେଲେ ମହାତ୍ମାଙ୍କ ଭୋଜନର ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ପସନ୍ଦ କରି ନଥିବେ । ମାତ୍ର ସେଦିନ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟବଶତଃ ମହାତ୍ମା ସ୍ୱୟଂ ଜାଣି ପାରିଥିଲେ ଯେ, ସିଏ ମତୋହ୍ୱ କରିବେ ବୋଲି ଶବରମାନେ ଜଙ୍ଗଲର କୋଳି ଆଣି ଦେଇଛନ୍ତି ।

ତାଙ୍କ ଗହଣରେ ଥିବା ମଣିଷମାନେ ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଭଲ ଭଲ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖିଲେ, ସିଏ- ପଦ୍ୟରେ ଯାହା କୁହାଯାଇଛି, ତାହାର ଅନୁସାରେ, – ସେ ସବୁକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ କୁଆଡ଼େ ମୋଟେ ସମ୍ମତ ହେଲେନାହିଁ । ସିଏ କହିଲେ, ଅରଣ୍ୟବାସୀ ସରଳ ମଣିଷମାନେ କେତେ ସ୍ନେହରେ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଅରଣ୍ୟରୁ କୋଳି ତୋଳି ଆଣି ଭେଟି ଦେଇଛନ୍ତି, ତାହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ

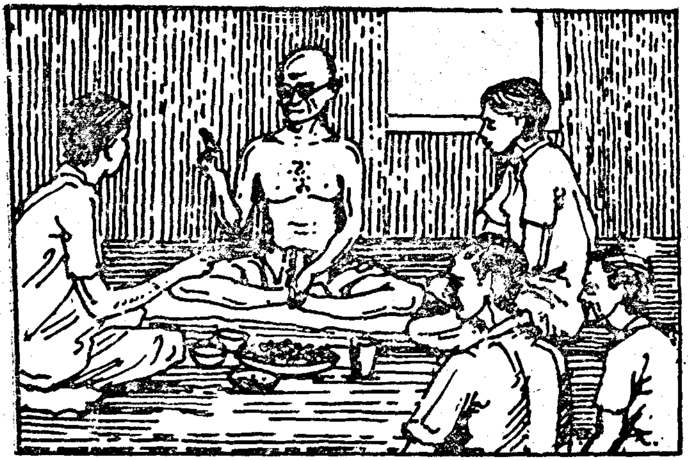

କରି ସିଏ କଦାପି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଭକ୍ଷଣ କରିବେନାହିଁ । ସେପରି କଲେ ସ୍ନେହୀର ସ୍ନେହକୁ ଆଡ଼େଇ ଦେଇ ଚାଲିଆସିବା ପରି ହେବ । କବି ଆହୁରି ବର୍ଣ୍ଣନା କରି କହିଛନ୍ତି, "ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ସେଦିନ

ତାଙ୍କ ପାଇଁ ବଡ଼ା ହୋଇଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ନାସ୍ତି କରିଦେଲେ । ଅର୍ଥାତ୍ ସିଏ କିଛି ଖାଇଲେ ନାହିଁ, ସେଦିନ ରାତିଟା ଉପବାସରେ କଟାଇଲେ ।”

ସତ୍ୟବ୍ରତକୁ କବିତାଟି ଭାରି ବଢ଼ିଆ ଲାଗିଲା । ତଥାପି ସିଏ ଗୋଟିଏ କଥା ଆଦୌ ବୁଝି ପାରିଲାନାହିଁ । ସରଳ ଶବରମାନଙ୍କର ଏତେ ସ୍ନେହରେ ଆଣି ଭେଟି ଦିଆ ଯାଇଥିବା ବଣର ଫଳକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ଅନ୍ୟମାନେ ଆଣି ପହଞ୍ଚାଇଥିବା ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଯେ ମହାତ୍ମା ଗ୍ରହଣ କଲେନାହିଁ, ସେକଥାଟିକୁ ସେ ଭଲଭାବରେ ବୁଝି ପାରୁଥାଏ । ମାତ୍ର ତା’ ବୋଲି ମାହାତ୍ମା ସେଦିନ ରାତିରେ କାହିଁକି ଉପବାସ ରହିଲେ, କିଛି ଖାଇଲେ ନାହିଁ, ସତ୍ୟବ୍ରତ ସେକଥା ମୋଟେ ବୁଝି ପାରିଲାନାହିଁ । ମହାତ୍ମା ଶବରମାନେ ଦେଇଥିବା ବଣର ଫଳକୁ କାହିଁକି ଭୋଜନ କଲେ ନାହିଁ ? ଯାହା ଶବରମାନଙ୍କର ନିତିଦିନର ଖାଦ୍ୟ, ତାହା କ’ଣ ମହାତ୍ମାଙ୍କର ଖାଦ୍ୟ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ ? ଶବରମାନେ ଫଳଗୁଡ଼ିକୁ ଭେଟି ଦେଇ ସେଦିନ କେଡ଼େ ଖୁସିରେ ଘରକୁ ଫେରିଥିବେ । ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଦତ୍ତ ଫଳଗୁଡ଼ିକୁ ମହାତ୍ମା ନିଶ୍ଚୟ ଭୁଞ୍ଜିଥିବେ ବୋଲି କଳ୍ପନା କରୁ କରୁ ସେମାନଙ୍କର ସରଳ ମନ ପ୍ରକୃତରେ କେଡ଼େ ଫୁଲି ଉଠିଲା ପରି ଲାଗିଥିବ । ମାତ୍ର, ମହାତ୍ମା ତଥାପି ଉପାସ ରହିଲେ, କିଛି ଖାଇଲେ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କର ଭେଟି ଦେଇଥିବା ଦରବକୁ ସିଏ ଗ୍ରହଣ କରି ମଧ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କଲେ ନାହିଁ, — ବାଣପୁରର କେଉଁମାନେ କାହିଁକି ଏପରି ଏକ ଗପ ଯୋଡ଼ି ମହାତ୍ମାଙ୍କ ନାଆଁରେ ପ୍ରଚାର କଲେ,— ସତ୍ୟବ୍ରତ ସେକଥା ମୋଟେ ବୁଝି ପାରିଲାନାହିଁ ।

*

ପଚିଶି ବର୍ଷ ତଳର କଥା

୧୯୪୫ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ ଜାପାନ ଦେଶର ଦୁଇଟି ସହରରେ ଆମେରିକା ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ଦୁଇଟି ବୋମା ପକା ହୋଇଥିଲା। ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଅଣୁବୋମା ବୋଲି କୁହାଯାଏ। ଏଥିପୂର୍ବରୁ ପୃଥିବୀର ଆଉ କୌଣସି ଯୁଦ୍ଧରେ ଏଭଳି ଏକ ଅସ୍ତ୍ରର ବ୍ୟବହାର କରା ଯାଇନଥିଲା। ପ୍ରଥମ ବୋମାଟି ଜାପାନର ହିରୋସିମା ସହର ଉପରେ ପକାହେଲା ଓ ଦ୍ୱିତୀୟଟି ଆଉ ଗୋଟିଏ ସହର ନାଗାସାକି ଉପରେ। ଯଥାକ୍ରମେ ଅଗଷ୍ଟ ଛଅ ଓ ନଅ ତାରିଖରେ ଏହି ବୋମା ଦୁଇଟିକୁ ଉଡ଼ାଜାହାଜରୁ ଦୁଇ ସହରର ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ପକା ଯାଇଥିଲା। ଜାପାନକୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ପରାସ୍ତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଅଭିନବ ନୂତନ ଅସ୍ତ୍ରର ବ୍ୟବହାର କରାଗଲା, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ। ଜାପାନ ସରକାର ସେତେବେଳକୁ ପରାଜୟ ସ୍ୱୀକାର କରି ଆତ୍ମ-ସମର୍ପଣ କରିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇ ସାରିଥିଲେ। ତଥାପି ସାମରିକ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ସରକାରଙ୍କୁ ରାଜି କରାଇ ଏହି ବୋମା ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବାର ବରାଦ କରିଥିଲେ। ଏହି ନୂଆ ବୋମାଟିର ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକୃତ ଫଳାଫଳ କ'ଣ ହେଉଛି ବା ନହେଉଛି, ତାହାର ଏକ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପ୍ରମାଣ ବୋମା ତିଆରି କରୁଥିବା ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କୁ ମିଳିଯିବ ବୋଲି ତାହାକୁ ପକା ହୋଇଥିଲା। ଏହି ପ୍ରମାଣମାନ ମିଳିବା ଦ୍ୱାରା ତାହା ଭବିଷ୍ୟତରେ ଆହୁରି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବୋମା ତିଆରି କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ବୋଲି ଭାବି ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ତାହାର ପ୍ରୟୋଗ ହେଉ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରିଥିଲେ। ସରକାର ବି ଏଥିରେ କାହିଁକି ରାଜି ନହୋଇଥାନ୍ତେ।

ଦୁଇଟିଯାକ ପରମାଣୁ ବୋମା ପଡ଼ିବା ଫଳରେ ଫଳାଫଳ କ'ଣ ହେଲା, ତାହା ପୃଥିବୀସାରାର ଲୋକେ ଜାଣିବା ନିମନ୍ତେ ବର୍ତ୍ତମାନ

ସଂଖ୍ୟାରେ ହିସାବ ହୋଇ ଥୁଆ ହୋଇଛି । ଏହି ବୋମାରେ ହିରୋଶିମା ସହରରେ ଲକ୍ଷେ କୋଡ଼ିଏ ହଜାର ମଣିଷ ମରିଥିଲେ । ନାଗାସାକି ସହରରେ ଅଠସ୍ତରି ହଜାର ମଣିଷଙ୍କର ପ୍ରାଣହାନି ଘଟିଥିଲା । ମାତ୍ର ବୋମାଟିକୁ ପକାଇବାର ଅଭିଯାନରେ ଜଣେ ବୀର ରୂପେ ବରଣ କରି ଯାହାକୁ କେତେ ସନ୍ତର୍ପଣରେ ଜାପାନ ପଠା ହୋଇଥିଲା, ତାଙ୍କର ଅବସ୍ଥା କ'ଣ ହେଲା ? ସେହି କୁଖ୍ୟାତ ଏବଂ ଅଶୁଭ ଖଳ ଅଭିଯାନର ଉଡ଼ାଜାହାଜ-ଚାଳକ ମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ ହେଉଛନ୍ତି ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କ୍ଲଡ଼୍ ଇଥରଲି । ଦଳଟି ଅଭିପ୍ରେତ ଦୁଇ ସହର ଉପରେ ନୂଆ ବୋମା ଦୁଇଟିକୁ ପକାଇ ଶେଷକୁ ଯେତେବେଳେ ଦେଶକୁ ଫେରିଆସିବେ, ସେତେବେଳେ ଆମେରିକାରେ ସେମାନଙ୍କୁ "ଜାତୀୟ ବୀର" ରୂପେ ସ୍ୱାଗତ କରାଯିବ ଏବଂ ସମ୍ମାନ ଦିଆଯିବ ବୋଲି ସବୁ ସଜବାଜ କରି ରଖା ଯାଇଥିଲା । ମାତ୍ର, ବୀର ହୋଇ ଫେରିବାର ସ୍ୱପ୍ନ ନେଇ ବୋମା ପକାଇବା ଲାଗି ବଛି ଯାଇଥିବା ଇଥରଲିଙ୍କର ଭାଗ୍ୟରେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ସବୁ ଭୋଗ କରିବାକୁ ରହିଥିଲା ?

ଆମେରିକାକୁ ଫେରି ଆସିବା ସମୟରେ ଇଥରଲି ଆଉ ମୋଟେ ଆଗର ସେହି ଇଥରଲି ହୋଇ ରହି ନଥିଲେ । ସିଏ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ବଦଳି ଯାଇଥିଲେ । ହୁଏତ ନିଜ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଦେବା ମାତ୍ରକେ ସେ ଆପଣାକୁ ନୁହେଁ, ଆପଣାର ଭୂତଟାକୁ ହିଁ ଦେଖୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ବାହାର ଚେହେରାଟି ମଧ୍ୟ ଏପରି ଭାବରେ ବଦଳି ଯାଇଥିଲା ଯେ, ତାଙ୍କର ନିକଟ-ତମ ବନ୍ଧୁମାନେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ସହଜରେ ଚିହ୍ନି ପାରୁନଥିଲେ । ସିଏ ସବୁବେଳେ ଏକାବେଳେକେ ଗୁମ୍ ମାରି ବସୁଥିଲେ, ସତେଅବା କାହାରି ସହିତ ପଦେ କଥା ହେବାକୁ ମଧ୍ୟ ଆଉ ଇଚ୍ଛା କରୁନଥିଲେ । ଯେତେଦୂର ସମ୍ଭବ, ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର ସଙ୍ଗ ଓ ମେଳକୁ ଏଡ଼ି ଏକୁଟିଆ ରହିବାକୁ ହିଁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଚାରିପାଖରେ ସର୍ବଦା ଏକ ଘୋର ନୈରାଶ୍ୟ ଏବଂ ଅସହାୟତାର ଭାବନା ଘୋଟି କରି ରହିଥିଲା । ୧୯୪୬ ମସିହାରେ ସିଏ ଆପଣାର ସୈନିକ-ଜୀବନରୁ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କଲେ ଏବଂ ଟେକ୍ସାସ୍ ରାଜ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ନିଜ ଜନ୍ମ ସ୍ଥାନରେ ଯାଇ ରହିଥିଲେ । ଅବସର

ପରେ ଜଣେ ସୈନିକଙ୍କୁ ଯେଉଁ ପେନ୍‌ସନ୍ ମିଳିବା କଥା, ତାଙ୍କର ପଦମର୍ଯ୍ୟାଦା ଅନୁସାରେ ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ତାହା ମିଳିଥାଆନ୍ତା । ମାତ୍ର, ତାହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ସେ ନାସ୍ତି କରି ଦେଇଥିଲେ । ଏପରିକି ଯୁଦ୍ଧ-ବିଭାଗରେ ଚାକିରି କରୁଥିବା ସମୟରେ ସରକାରଙ୍କ ଠାରୁ ସିଏ ଯେଉଁ-ସବୁ ପଦକ ଓ ପୁରସ୍କାର ପାଇଥିଲେ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ସେହି ସରକାରଙ୍କୁ ଫେରାଇ ଦେବାକୁ ବାହାରିଥିଲେ, ମାତ୍ର ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁମାନେ ତାଙ୍କୁ ସେପରି କରିବାରୁ ନିବୃତ୍ତ କରାଇ ରଖିଥିଲେ । ହିରୋଶିମାର ନାମ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବା ମାତ୍ରକେ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟଭୀତ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲେ ଓ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାରର ତୀବ୍ର ଗ୍ଳାନି ଓ ଲଜ୍ଜା ତାଙ୍କୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଅଧିକାର କରି ନେଉଥିଲା । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଯୁଦ୍ଧ ସମୟରେ ଜଣେ ବୀର ବୋଲି କହିବା ମାତ୍ରକେ ସିଏ ଲଜ୍ଜାରେ ମୁହଁ ତଳକୁ କରି ଆଣୁଥିଲେ ଏବଂ ହଠାତ୍ ସେହି ସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟତ୍ର ଚାଲି ଯାଉଥିଲେ । ହିରୋଶିମା ଓ ନାଗାସାକି ବିଷୟରେ ତାଙ୍କୁ କେହି କିଛି ପଚାରିବା ମାତ୍ରକେ ସିଏ ନିଜ ଭିତରେ ସତେଅବା ଏକ ଦାରୁଣ ବ୍ୟଥା ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଆଦୌ କୌଣସି ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରୁନଥିଲେ ।

ତା'ପରେ ଇଥରଲି ହିରୋଶିମା ସହରର ମେୟରଙ୍କ ପାଖକୁ ନିୟମିତ ଭାବରେ ଟଙ୍କା ପଠାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଆଣବିକ ବୋମାର ବିସ୍ଫୋରଣ ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ପିଲାମାନେ ନିଜ ବାପାମାଆଙ୍କୁ ହରାଇଥିଲେ, ସିଏ ସେହି ପିଲାମାନଙ୍କ ଲାଗି ଟଙ୍କା ପଠାଉଥିଲେ । ଏକଦା ହିରୋଶିମା ସହର କାଉନ୍‌ସିଲ୍‌ର ସଭ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ସେ ଗୋଟିଏ ଚିଠି ଲେଖି ଜଣାଇଥିଲେ ଯେ, ହିରୋଶିମା ସହର ଉପରେ ବୋମା ପକାଇ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସକଳ ବୀଭତ୍ସ ଘଟଣାକୁ ଭିଆଇବାରେ ପ୍ରକୃତରେ ତାଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକା ରହିଛି, କାରଣ ବୋମା ନିକ୍ଷେପ କରିବା ଲାଗି ସେଇ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ସଙ୍କେତ ଦେଇଛନ୍ତି । ତେଣୁ, ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ହିରୋଶିମାରେ ଯାହାକିଛି ଘଟିଲା, ସେଥିଲାଗି ତାଙ୍କ ବିଚାରରେ ସେଇ ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରକୃତ ଅପରାଧୀ ।

ଅବସର ଗ୍ରହଣ ପରେ ଇଥର୍‌ଲି ଆଉ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରିବେ ବୋଲି ସ୍ଥାନରୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର ହୋଇ କେତେ କୁଆଡ଼େ ବୁଲିଲେ । କୌଣସି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଯାଇ କିଛି ଅଧ୍ୟୟନ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ । ମାତ୍ର କୌଣସିଠିରେ ବି ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇ ରହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଶେଷକୁ ମଦ ପିଇଲେ, ଜୁଆ ଖେଳିଲେ ।

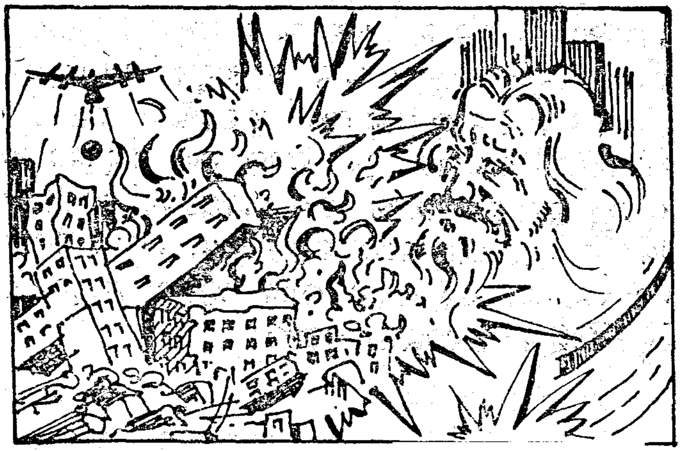

ସହସ୍ର ଚେଷ୍ଟା କରି ମଧ୍ୟ ଆପଣା କୃତକର୍ମର ଭୟଙ୍କର ସ୍ମୃତିଗୁଡ଼ିକର ହାତରୁ ଆପଣାକୁ ରକ୍ଷା କରିପାରି ନଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଭୟ ଭୂତ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ଏପରି ଭାବରେ ଗୋଡ଼ାଇବାକୁ ଲାଗିଲା ଯେ, ସିଏ ଅନେକ ସମୟରେ ନିଦ୍ରାବସ୍ଥାରେ "ପିଲମାନେ ପୋଡ଼ି ଯାଉଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କର, ସେମାନଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କର" ବୋଲି ପ୍ରଳାପ ମଧ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ୧୯୫୦ ମସିହାରେ ସେ ନିଜ ହାତରେ ନିଜର ପ୍ରାଣ ନେବାକୁ ମଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ । ଆପଣାର ବିବେକ ପାଖରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ହେଲେ ତାଙ୍କୁ ଯେ କୌଣସି ନା କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଶାସ୍ତି ପାଇବାକୁ ହେବ, ଏହିପରି ଏକ ଭାବନା ତାଙ୍କୁ ନିରନ୍ତର ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିକଳ କରି ରଖିଥିଲା ।

ହିରୋଶିମାରେ ବୋମା ପକାଇ ଥିବାର ଅପରାଧକୁ ତାଙ୍କ ଦେଶର ସମାଜ ଏକ ଅପରାଧ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରୁନାହିଁ, ତେଣୁ ସିଏ କୌଣସି ଶାସ୍ତି ପାଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି, —ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଆମେରିକା ଦେଶରେ ଅପରାଧ ବୋଲି ସ୍ୱୀକୃତ ହେଉଥିବା ଆଉକିଛି କଲେ ଯାଇ ତାଙ୍କୁ ହୁଏତ କିଛି ଦଣ୍ଡ ମିଳିବ ଏବଂ ତେବେଯାଇ ସିଏ ନିଜର ପୂର୍ବକୃତ ଅପକର୍ମର ଏକ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ କରିପାରିଲେ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବେ, ଇଥର୍‌ଲି କ୍ରମେ ଏହିପରି ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଏବଂ, ଜାଣିଶୁଣି ସିଏ ନାନା ଅପରାଧ କଲେ । ଗିରଫ ହେଲେ; ଡାଲାସ୍ ସହରରେ ତାଙ୍କର ବିଚାର ହେଲା । ତାଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇ କାରାଦଣ୍ଡର ଆଦେଶ ମଧ୍ୟ ହେଲା । ତା'ପରେ, ତାଙ୍କର ମସ୍ତିଷ୍କ-ବିକୃତି ଘଟିଛି ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଇ ତାଙ୍କୁ ଜେଲରୁ ମୁକ୍ତ କରି ଚିକିତ୍ସା ଲାଗି ଗୋଟିଏ ପାଗଳାଖାନାକୁ ପଠାଇ ଦିଆଗଲା । ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ଜୀବନକାହାଣୀକୁ ନେଇ ଗୋଟିଏ ଫିଲ୍‌ମ୍ ତିଆରି କରିବା ସକାଶେ ଫିଲ୍‌ମ୍‌ବାଲା ତାଙ୍କୁ ଏକଲକ୍ଷ ଡଲାର୍ ଦେବାପାଇଁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଥିଲେ; ମାତ୍ର ସିଏ ସେହି ପ୍ରସ୍ତାବଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ନଥିଲେ । ସେହି ପାଗଳ-ଖାନାରେ ହିଁ ତାଙ୍କ ଜୀବନର ଅବସାନ ଘଟିଲା ।

*

ବିଚରା ଠାକୁରମାନେ

ମେଢ଼ ଉପରେ ଦେବୀମାନେ କେଡ଼େ ଦର୍ପୋଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇ ଦେଖା ଯାଉଥିଲେ । ଗୃଶପାଖରେ ରୂପା ଭଳି ଜକ ଜକ ହେଉଥିବା କେଡ଼େ କମ ଓ କେତେ କସମର ସାଜ, ମୁଣ୍ଡରେ ମୁକୁଟ, ହାତରେ ଖଣ୍ଡା, ଖର୍ପର ଏବଂ ଅ.ହୁରି କେତେକେତେ ଆୟୁଧ, ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଉଟରେ ଚଉଦ ଭୁବନର ସତେ ଅବା ସବୁଯାକ ଜ୍ୟୋତି,—ଏହିପରି କେତେ କ’ଣ ଦ୍ୱାରା ବିମଣ୍ଡିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ସିତମତ ଗୋଟାଏ କେଡ଼େ ମହିମାମୟ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ! ରାତିଦିନ ପୂଜା ଲାଗିଥିଲା, ଝୁଣା ଧୂପରେ ଗର୍ମ୍ମୀରଟା ଯାକ ମହକ ରହିଥିଲା, ମନ୍ତ୍ରପାଠର ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟରେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରୁ କାହାର କେତେ ଆଶୀର୍ବାଦ ଆସି ଭୂଇଁ ଉପରେ ବର୍ଷି ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିଲା । ବାହାରେ ମାଳ ମାଳ ମଣିଷ, ସଂସାର ଗୋଟାକର କୋଳାହଳ ଭିତରେ ତଥାପି କାହାର ନୀରବ ଓ ଶାନ୍ତ ସ୍ପର୍ଶଟିଏ ସତେଅବା ଛୁଇଁଦେଲା ମାନକେ ମିଳ ଯାଉଥିଲା । ଗୃଶଦିନର ଯାତ ପରେ ଠାକୁରମାନେ ପାଣିରେ ପଡ଼ିଲେ । ବର୍ଷର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବହୁତ ଦିନ ପରି କାଠର ମେଢ଼ଟା ସେମିତି ଲଙ୍ଗଳା ହୋଇ ପଡ଼ି ରହିଲା । ମୁଁ ଭାବୁଥିଲି, ଠାକୁରମାନେ ଗଲେ କୁଆଡ଼େ ? ସେମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ କେଉଁଠାରେ ଭୋଗ ଖାଉ-ଥିବେ ? ସେମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଏତେ ପ୍ରକାର ମାତି ରହିଥିବା ମଣିଷ-ମାନଙ୍କର କୋଳାହଳଗୁଡ଼ାକ ମଧ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ କୋଉଠି ଶୁଣା ପାଉଥିବ ?

ପିଲାଦିନେ ଦୋଳ ସମୟରେ ଗାଆଁ ମଣ୍ଡପରେ ଠାକୁର ଝୁଲଣରେ ଝୁଲୁଥିଲେ । ସେଦିନ ବୋଉ ଡାଲି ଡାଲି ଭୋଗ ସଜାଡ଼ି ମଣ୍ଡପକୁ ପଠାଉଥିଲା । ଦୋଳ ପୂର୍ଣ୍ଣିମୀ ପରଦିନ ଠାକୁର ଦାଣ୍ଡ ଦାଣ୍ଡ ବୁଲି ଭୋଗ ଖାଇବାକୁ ଆସୁଥିଲେ । ସେଠାକୁ ଏକାବେଳକେ ଅନେକ ଡାଲି ଭୋଗ ସଜଡ଼ା ହୋଇ ଆସୁଥିଲା । ତହିଁ ଆରଦିନ ଆମ ଗାଆଁରେ ମେଳଣ । ଆହୁରି ପନ୍ଦରଟା ଗାଆଁରୁ ଠାକୁରମାନେ ବେଷଣି କରି ଆମ

ଗାଆଁକୁ ଆସୁଥିଲେ । କିଏ ପାଲଙ୍କିରେ ବସି ଆସୁଥିଲେ ତ ଆଉ କିଏ ବିମାନରେ ଚଢ଼ି ଆସୁଥିଲେ । ସେଦିନ ଆଉ ଡାଲିଗୁଡ଼ାକ ମୋଟେ କୁଳୋଉ ନ ଥିଲା । ନୂଆ ମାଟି ହାଣ୍ଡିରେ ଭୋଗ ବଢ଼ା ହେଉଥିଲା । ଖାଲି ଉଖୁଡ଼ା ହୁଡ଼ୁମ, ଚଣା ଓ ଖଜା ନୁହେଁ, ଭୋଗ-ହାଣ୍ଡିରେ କାକରା ଆଉ ପାଣିକାକରା ବି ବଢ଼ା ଯାଉଥିଲା ।

ଆମ ଗାଆଁରେ ଦୋଳମଣ୍ଡପ ଯୋଉଠି, ମହାଦେବଙ୍କର ମନ୍ଦିର ମଧ୍ୟ ସେଇଠି । ଗୋଟିଏ ବରଗଛର ଛାଇତଳେ ଏପାଖେ ମହାଦେବଙ୍କର ମନ୍ଦିର ଓ ସେ ପାଖରେ ମଣ୍ଡପ । କାର୍ତ୍ତିକ ମାସ ବଡ଼ ଓଷାକୁ ସେହି ମହାଦେବ ମନ୍ଦିରରେ ଭିଡ଼ ଜମେ । ଗହଳ ଢଳୁରେ । ଜାଗର ଅମାବାସ୍ୟାକୁ ଗାଆଁସାକର ମଣିଷ ରାତି ଉଜାଗର ହୋଇ ସେଠାରେ ଦୀପ ଜଳାନ୍ତି । ଲୋକମାନଙ୍କର ଶ୍ରଦ୍ଧା ବଢ଼ାଇବା ନିମନ୍ତେ ଗୁଡ଼ିଆ ଦୋକାନ ବସେ । ପିଲାମାନେ ସେହି ଦୋକାନ ଗୁଡ଼ିକର ସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।

ଆମ ଘରେ ଦାଣ୍ଡପିଣ୍ଡା ଉପରେ ଏକଣା ଓ ଅଲଗା ହୋଇ ଯେଉଁ ବଖରକ ଘର ତିଆରି ହୋଇଛି, ସେଇଟି ହେଉଛି ଆମର ଭାଗବତ ଘର । ବାପା ସେଠି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ସଞ୍ଜବେଳେ ଅଧ୍ୟାୟେ ଅଧ୍ୟାୟେ ଭାଗବତ ବୋଲନ୍ତି । ଏହିପରି ଭାବରେ ସ୍କନ୍ଧ ସ୍କନ୍ଧ ହୋଇ ତେରଗୋଟି ସ୍କନ୍ଧ ପୂରା ହୁଏ । ସେଦିନ ଭାଗବତ ବଢ଼ନ୍ତି । ଭାଗବତ ବଢ଼ା ହୁଏ । ରାତିସାକ ଆମ ଦୁଆରେ ଗାନ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ହୁଏ । ଗାଆଁସାକର ଲୋକ ଖାଇବାକୁ ଆସନ୍ତି । ସେଦିନ ଭାଗବତ ଗୋସାଇଁଙ୍କ ପାଖରେ ଅନ୍ନ, ଖେଚୁଡ଼ି, କ୍ଷୀରି, ଆମ୍ବିଳ ଓ ମହୁର କେତେ କ'ଣ ଭୋଗ ହୋଇ ବଢ଼ା ହୁଏ । ହାଣ୍ଡିରେ ନୁହେଁ ହଣ୍ଡାରେ । ସମସ୍ତେ ସେହି ଭୋଗକୁ ସେବନ କରନ୍ତି । ଆମେ ପିଲାମାନେ ବେକରେ ଫୁଲମାଳ ପକାଇ ରାତିସାକ କେଡ଼େ ଆନନ୍ଦରେ ସେଠାରେ ନସର ପସର ହେଉଥାଉ । ଆମେ ସେଦିନ ସତେଅବା କେବଳ ଆମ ଭାଗବତ ଗୋସାଇଁକୁ ଛାଡ଼ି-ଦେଲେ ପୃଥିବୀରେ ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଠାକୁରଙ୍କୁ ମୋଟେ ଦେଖି

ପାରୁ ନ ଥାଉ । ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦିନ ଓ ପର୍ବମାନଙ୍କରେ. ଯେତେବେଳେ ବୋଉ ଠାକୁରମାନଙ୍କ ଲାଗି ଭୋଗ ସଜାଉଥାଏ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଭାରି ମନଯୋଗ ସହକାରେ ବୋଉର ସବୁ କାମକୁ ଦେଖୁଥାଏ । ଆମ ଭାଗବତ ଗୋସାଇଁ ଯେ ବରଷରେ କେବଳ ଥରେ ଖାଆନ୍ତି, ସେକଥା ମୋଟେ ବୁଝେଁ । କେବଳ ଭାଗବତ ବଡ଼ା ଦିନ ଖାଉଥିଲେ ଅନ୍ୟ ଦିନ ଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କୁ ଉପାସରେ କଷ୍ଟ ପାଇବାକୁ ପଡ଼ୁଥାନ୍ତା । ବୋଉ କ'ଣ କେବେହେଲେ ସେପରି ଘଟିବାକୁ ଦିଅନ୍ତା ? ଅନ୍ୟ ଦିନମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ଭାଗବତ ଗୋସାଇଁ ଭୋଗ ଖାଆନ୍ତି । ଭାଗବତ ଘରେ ଶିକାଟିଏ ଟଙ୍ଗା ହୋଇଥାଏ । ଶିକା ଉପରେ ଦୁଇଟି ହାଣ୍ଡି । ଗୋଟିଏ ହାଣ୍ଡିରେ ଉଖୁଡ଼ା ଓ ଆଉ ଗୋଟିଏ ହାଣ୍ଡିରେ ଗୁଡ଼ । ସବୁଦିନେ ପୂଝାରୀ ଭାଗବତ ଗୋସାଇଁଙ୍କର ସେବା କରିବାକୁ ଆସନ୍ତି । ସାନ ସାନ ଦୁଇଟି ପିତଳ ଥାଳିଆ ରହିଥାଏ । ପୂଝାରୀ ଉଖୁଡ଼ା ହାଣ୍ଡିରୁ ପୋଷେ ଉଖୁଡ଼ା କାଢ଼ି ଥାଳିଆରେ ବାଢ଼ି ଦିଅନ୍ତି ଓ ତୁଳସୀ ପକାଇ ପାଣି ଛଡ଼ାଇ ଦିଅନ୍ତି । ଯଦି ଦୈବାତ୍ ଉଖୁଡ଼ା ସରି ଯାଇଥାଏ, ତେବେ ଫୁଟେ ଗୁଡ଼ରେ ମଧ୍ୟ କାମ ଚଳିଯାଏ । ସେତେବେଳେ ବୋଉ ହୁଏତ ଘରର ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥାଏ । ପୂଝାରୀ ବୋଉକୁ ଡାକିବା ଆବଶ୍ୟକ ବି ମନେକରନ୍ତି ନାହିଁ । ଭୋଗ ଦେଇ ଘରେ ଜଞ୍ଜିର ଲଗାଇ ଚାଲି ଯାଆନ୍ତି ।

ଝୁଲଣ ଅବା ମେଲଣ ଦିନ ଯେତେବେଳେ ସେହି ଦିନର ଅସଲ ଠାକୁରଙ୍କ ଲାଗି ଡାଲି କମ୍ବା ହାଣ୍ଡି ସଜଡ଼ା ହେଉଥାଏ, ସେଦିନ ମହାଦେବଙ୍କ ପାଖକୁ ମଧ୍ୟ ଭୋଗ ଯାଏ । ମାତ୍ର, ସାନ ଡାଲାଟିରେ ଯାଏ । ଅଳପ ପରିମାଣ ହୋଇଯାଏ । ସତେଅବା କେବଳ ନିୟମ ରକ୍ଷା କରିବା ନିମନ୍ତେ ଯାଏ । ଠିକ୍ ସେହିପରି, ଜାଗର ଅଥବା ବଡ଼-ଓଷା ଦିନ ମହାଦେବଙ୍କ ପାଖରେ ଏତେ ଭିଡ଼ ଜମିଥାଏ ଯେ, ଦୋଳ ସମୟରେ ମଣ୍ଡପରେ ଆସି ଝୁଲୁଥିବା ଓ ଦିନଯାକ ଭୋଗ ଖାଉଥିବା ଅନ୍ୟ ଠାକୁରଙ୍କ ପାଖକୁ ସେହିପରି ପ୍ରାୟ ନିୟମ ରକ୍ଷା କରି ସାନ ଡାଲାଟିଏ ଯାଏ । ସାନ ଡାଲାଟିରେ ଭୋଗ ଖାଉଥିବା ଠାକୁରମାନେ

ଯେଉଁଦିନ କେତେ ଦୁଃଖରେ ସେହି ଭୋଗକୁ ଖାଉଥିବେ, ସେହି ପିଲାଦିନେ ଘରି ସହାନୁଭୂତି ଅନୁଭବ କରୁଥିବା ପରି ମୁଁ ସେହି କଥାଟିକୁ କେତେ କେତେ ବେଳଯାଏ ଭାବଛି । ନିଜ ମନର ସଂଶୟଟିକୁ ବେଳେବେଳେ ବୋଉ ପାଖରେ ପ୍ରକାଶ ବି କରି ପକାଏ । ତାକୁ ଗୁରେଇ ଭୁରେଇ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ ପଚାରୁଥାଏ; ବୋଉ ଚିଡ଼େ । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଠାକୁରମାନଙ୍କର ସେହି ଦୁଃଖଦିନ ଗୁଡ଼ିକର କଥାକୁ ଭାବି ଭାବି ଦୁଃଖପାଏ ।

କାର୍ତ୍ତିକ ମାସ ସୋମବାରକୁ ଆମେ ଗାଆଁ ପାଖର ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗାଆଁରେ ବଣେଶ୍ୱର ମହାଦେବଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଉଥିଲୁ । ଗାଆଁସାକର ସ୍ତ୍ରୀଲୋକମାନେ ଏକାଠି ହୋଇ ସେଠାକୁ ଯାଉଥିଲେ । ଆମେ ପିଲାମାନେ ମଧ୍ୟ ସାଙ୍ଗରେ ଯାଉଥିଲୁ । ସୋମବାର ଦିନ ବଣେଶ୍ୱରଙ୍କ ପାଖରେ ମଣିଷମାନଙ୍କର କେତେ ଭିଡ଼, କେତେ ଭୋଗ, ଲହୁଣୀ ଆଉ ନବାତ । ମହାଦେବଙ୍କ ପଥୁରିଆ ଘରଟା ସେଦିନ ଘଷାମଜା ହୋଇ ଓ ଭୋଗଖାଇ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଚହଟ ଓ ଚକ୍‌ଚକ୍‌ ଦେଖା ଯାଉଥିଲା ! ସୋମବାର ପରେ ମଙ୍ଗଳବାର ହେଲେ ମନ୍ଦିରର ବେଡ଼ାଟା ସତେ ଯେପରି ଖାଁ ଖାଁ ଗୋଡ଼ାଉଥିଲା । ବିଚରା ମହାଦେବଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ନିତିଦିନର ସାଧାରଣ ପଡ଼ିରେ ହିଁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ରହିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । କାର୍ତ୍ତିକ ମାସ ପରେ ଅନ୍ୟ ମାସମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ କେତେ ସୋମବାର ଆସୁଥିଲା । ସେସବୁ ଦିନ-ମାନଙ୍କରେ ଠାକୁରେ ହୁଏତ କାର୍ତ୍ତିକ ମାସଟାକୁ କେତେ ଝୁରି ହେଉଥିବେ ।

ଶ୍ରୀପଞ୍ଚମୀରେ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କର ପୂଜା ହୁଏ । ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀରେ ଗଣେଶଙ୍କର । ପିଲାମାନେ ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ ଦିନ ଗଣେଶଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଆଣି ଥାପନା କରନ୍ତି, ଗଣେଶଙ୍କ ପାଇଁ ଭୋଗ ବାଢ଼ନ୍ତି । ସେଦିନ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କ କଥା ହୁଏତ ମୋଟେ ମନେ ପଡ଼େନାହିଁ । ସେଦିନ ସରସ୍ୱତୀ କେଉଁଠାରେ ହୁଏତ ମୁହଁ ଲୁଚାଇ ବସି ରହିଥିବେ । ମୋଟେ ବାହାରକୁ ବାହାରୁ ନଥିବେ । ଠିକ୍ ସେହିପରି ସରସ୍ୱତୀ ପୂଜା ଦିନ ପିଲାମାନେ ସେହି ବାଉଳାରେ ଗଣେଶଙ୍କୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଭୁଲି ଯାଉଥିବେ । ସରସ୍ୱତୀଙ୍କ ପାଇଁ

ବାଜା ବଜାଉଥିବେ, ତାଙ୍କୁ ଉତ୍ସବ ଘରଟି ଭିତରକୁ ବରଣ କରି ଆଣୁ-ଥିବେ । ନଡ଼ଆ ବାଡ଼ଆ ହେଉଥିବ, ଭୋଗରାଗରେ ପୂଜାର ସ୍ଥାନଟି ଚହଟି ଉଠୁଥିବ । ସେଦିନ ଗଣେଶ ଦିନଯାକ ଘର ଭିତରେ ବନ୍ଦ ହୋଇ ରହୁଥିବେ । ମୋଟେ ବାହାରକୁ ବାହାରୁ ନଥିବେ । ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀକୁ ଝୁରି ହେଉଥିବେ । ହୁଏତ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କୁ କିଞ୍ଚିତ୍ ଈର୍ଷା ମଧ୍ୟ କରୁଥିବେ ।

ଠାକୁରମାନେ ବୁଝନ୍ତି, ଏହି ମଣିଷମାନେ ହିଁ ଠାକୁରମାନଙ୍କ ଲାଗି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିନ ଗୁଡ଼ିକୁ ବାନ୍ଧି ଦେଇଛନ୍ତି । ସବୁ ଦିନ ସବୁ ଠାକୁରଙ୍କର ଦିନ ଏବଂ ସବୁ ଠାକୁରଙ୍କର ଲାଗି ସମାନ ଆୟୋଜନରେ ଭୋଗ ଏବଂ ପୂଜା,—ଏକଥା ଏହି ମଣିଷମାନଙ୍କର ବଜେଟକୁ ଆଦୌ ପାଇବନାହିଁ ବୋଲି ସମ୍ଭବତଃ ମଣିଷମାନେ ବହୁତ ଚିନ୍ତା କରି ଏପରି କରିଛନ୍ତି । ଏବଂ ଦେବତାମାନେ କଷ୍ଟ ପାଉଛନ୍ତି । ଦିନେ ଦିନଯାକ ସମ୍ମାନ ପାଇବେ ଓ ଭୋଗ ଖାଇବେ ବୋଲି ବରଷଯାକ ପ୍ରାୟ ପାସୋରି ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ।

ଯଦି ମଣିଷ ଯେକୌଣସି ଠାକୁରଙ୍କ ଭିତରେ ସବୁଯାକ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଦେଖି ପାରୁଥାନ୍ତା ବା ସବୁ ଠାକୁରଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ସତକୁ ସତ ଗୋଟିଏ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଅନୁଭବ କରି ପାରୁଥାନ୍ତା, ତେବେ ନିଶ୍ଚୟ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ହେଉଥାନ୍ତା ? ଗୋଟିଏ ଠାକୁର ଭୋଗ ଖାଇଲେ ସମସ୍ତେ ଭୋଗ ଖାଇ ପାରୁଥାନ୍ତେ । ତେବେ, ଗୋଟିଏ ଠାକୁରଙ୍କୁ ପାଣିରେ ବିସର୍ଜନ କରିଦେଇ ଆସିଲେ କାଠମେଢ଼ଟା ମୋଟେ ଖାଲି ଖାଲି ଦିଶନ୍ତା ନାହିଁ । ପୂଜା ସରିଗଲେ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ କିଛି ସରିଗଲା ପରି ଲାଗନ୍ତା ନାହିଁ । ସାନ ସରୋବରଟିରେ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଆକାଶଟାଏ ଯେପରି ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ହୁଅନ୍ତା । ମୂର୍ତ୍ତି ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୂର୍ତ୍ତି ରହିଥିବା ପରି ଲାଗନ୍ତା । ଆମ ଘରଟି ସବୁବେଳେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହି-ଥାନ୍ତା । ଆମର ଜୀବନ ମଧ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇରହିଥାନ୍ତା । ଠାକୁରମାନେ ଜୀବନ୍ୟାସ ପାଇ ଆମକୁ ଏକାବେଳେକେ ଛୁଇଁ କରି ରହିଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଥାଆନ୍ତେ ।

*

ମଣିଷର ବୟସ

ବ୍ରହ୍ମା ଖାଲି ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ସୃଷ୍ଟି କରିନାହାନ୍ତି, ସିଏ ସାରା ପୃଥିବୀର ଅନ୍ୟ ସବୁ ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି । ସାନ ଗୁଡ଼ିପୋକଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବୃହତ୍‌କାୟ ହାତୀ ଓ ବିରାଟ ମଣିଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ ହେଉଛନ୍ତି ସେହି ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ସୃଷ୍ଟି । ବ୍ରହ୍ମା, ବିଷ୍ଣୁ ଓ ମହେଶ୍ୱର,—ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ଏହି ତିନୋଟି ଦେବତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଖାଲି ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ହିଁ ଦାଢ଼ି ରହିଛି । ଦାଢ଼ି ହେଉଛି ଅଧିକ ବୁଦ୍ଧି ଆଉ ଅଧିକ ଜ୍ଞାନର ପ୍ରତୀକ । ଖାଲି ଭାରତବର୍ଷର ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମରେ ନୁହେଁ, ଏହି ପୃଥିବୀର ଆହୁରି ଅନେକ ଧର୍ମରେ । ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମରେ ତ ଦାଢ଼ି ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ଭଗବାନଙ୍କର କଳ୍ପନା ହିଁ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମରେ କେବଳ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ଦାଢ଼ି । ଅଭିପ୍ରାୟ ହେଉଛି, ଏହି ସୃଷ୍ଟିକୁ ଗଢ଼ି, ରଖି ଓ ପୁଣି ଥରେ ଗଢ଼ିବା ଲାଗି ତାକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦେବାର ଏଇ ନିତ୍ୟ-କାରଖାନାରେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ଅଭିଜ୍ଞତା ହେଉଛି ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ । ସିଏ ଗଢ଼ିବ, ସୃଷ୍ଟି କରିବ, ତା'ର ଅଭିଜ୍ଞତା ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ପୋଖତ ହୋଇଥିବା ଉଚିତ ।

ସେହି ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କର ସୃଷ୍ଟି ବିଷୟରେ ଏଇଟି ହେଉଛି ବହୁତ ପ୍ରାଚୀନ କାଳର କଥା । ଏକାବେଳେକେ ସେହି ପ୍ରଥମ ଯୁଗର କଥା । ବ୍ରହ୍ମା ମଣିଷ ସମେତ ସକଳ ଜୀବଙ୍କୁ ସୃଷ୍ଟି କରି ଦେଉଥିଲେ ସତ, ମାତ୍ର କାହାର ଆୟୁଷ କେତେ ହେବା ଉଚିତ, ସେହି ବିଷୟରେ କିଛି ଠିକ୍ କରିଦେଇ ନ ଥିଲେ । ତେଣୁ ସେତେବେଳେ ମରିବା ବିଷୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ନିୟମ ବା କଟକଣା ନଥିଲା । ସେଥିରୁ ବେଳେବେଳେ ବହୁ ବିଭ୍ରାଟ ଉପସ୍ଥିତ ହେଉଥିଲା । ଖାତାପତ୍ର ଠିକ୍ ରହିପାରୁ ନ ଥିଲା । ଜୀବମାନେ ଯେତେବେଳେ ମନ ସେତେବେଳେ ମରୁଥିଲେ । ଶେଷକୁ ଏହି ବେନିୟମଟା ସ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ସିଏ ବିଚାର କଲେ, ଆଉ ଏମିତି ଚାଲିବା ଆଦୌ ଉଚିତ ହେବନାହିଁ ।

ଜୀବମାନଙ୍କର ବୟସରେ ଗୋଟାଏ ସୀମା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତା' ହେଲେ ଯାଇ ସୃଷ୍ଟିର ନିୟମ ଅନୁସାରେ ସୃଷ୍ଟିକୁ ବୁଝିବା ସମ୍ଭବ ହେବ ।

ଏହିପରି ମନସ୍ଥ କରି ବ୍ରହ୍ମା ଛପନ କୋଟି ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କର ଏକ ମହାସଭା ଡକାଇଲେ । ମଣିଷଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ମାଙ୍କଡ଼ସା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖକୁ ହକରା ଗଲା । ଆଦେଶ ହେଲା, ସମସ୍ତେ ସଭାକୁ ଆସିବେ । ଏହି ପୃଥିବୀରେ କାହାର କେତେ ବୟସ ହେବା ଉଚିତ, ସେହି ସଭାରେ ହିଁ ସେ କଥା ସ୍ଥିର ହେବ । ଜୀବମାନେ ଆପଣା ଆପଣାର ବୟସ ଶୁଣି ଘରକୁ ଯିବେ ।

ହକରା ପାଇ ଜୀବମାନେ ସଭାକୁ ଆସିଲେ । ବ୍ରହ୍ମା ଆପଣାର ଭାବନା ଚିନ୍ତାର ବଡ଼ ବଡ଼ ମୁଣ୍ଡମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକାଠି ବସି ଜୀବ ମାନଙ୍କର ବୟସ ଠିକ୍ କରିଦେଲେ । ଜୀବମାନେ ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ହୋଇ ସଭା ମଝିକୁ ଆସୁଥାନ୍ତି, ଆପଣାର ବୟସ ଶୁଣି ଓଲଗି ହୋଇ ଚାଲି ଯାଉଥାନ୍ତି । ଏମିତି ଛୁଣ୍ଡୁ ଛୁଣ୍ଡୁ ସଭା ଶେଷ ହେଲା ବେଳକୁ ଜଣା ପଡ଼ିଲା ଯେ, ଲେଖଣାହାରୀମାନେ ହିସାବ ମିଳାଇଲା ବେଳକୁ ଜଣା ପଡ଼ିଲା ଯେ, ଜୀବଜନ୍ତୁ ସମସ୍ତେ ଆସି ବୟସ ଶୁଣି ଗଲେଣି, ମାତ୍ର ତଥାପି ଚାରିଜଣ ଆସି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚି ନାହାନ୍ତି । ମଣିଷ, ବଳଦ, କୁକୁର ଆଉ ପେଚା ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାକି ରହିଛନ୍ତି । ଏମାନେ ଗଲେ କୁଆଡ଼େ ? ଏମାନଙ୍କ ସକାଶେ ତ ସଭା ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିପାରିବ ନାହିଁ ! ତଥାପି ସେମାନେ ଆହୁରି ଘଡ଼ିଏ ଅନେଇ କଲେ । ଶେଷକୁ ସେମାନଙ୍କର କୌଣସି ଦର୍ଶନ ନ ମିଳିବାରୁ ଠିକ୍ ହେଲା ଯେ, ଯେଉଁମାନେ ନ ଆସିଲେ, ସେମାନଙ୍କର ଆୟୁଷ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ବିଚାର କରାଯିବ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ତ ଯିବାକୁ ତରତର ହେଉଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ମୋଟାମୋଟି ଭାଗ ବସାଇ ଦେଲାପରି ଠିକ୍ ହେଲା ଯେ, ମଣିଷ, ବଳଦ, କୁକୁର ଆଉ ପେଚା ଏମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଚାଳିଶି ବର୍ଷ ଲେଖାଏଁ ଆୟୁଷ ପାଇବେ ।

କାମ ସାର ବ୍ରହ୍ମା ଓ ପାରିଷଦମାନେ ଝାଡ଼ଝଡ଼ ହୋଇ ଉଠୁଛନ୍ତି, ଏହି ସମୟରେ ଦେଖାଗଲା ଯେ, ଯେଉଁ ଗୁରିଜଣ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଭାକୁ ଆସିନଥିଲେ, ସେମାନେ ଦଉଡ଼ ଦଉଡ଼ ସଭା ଆଡ଼କୁ ଆସୁଛନ୍ତି । ସୃଷ୍ଟି ଯାକର ସବୁ ଜୀବ ଆସିଲେ, ନିଜନିଜର ବୟସ ଶୁଣିଲେ ଓ ବିଦା ହୋଇ ଗଲେ, ମାତ୍ର ଏମାନେ ଏତେବେଳ ଯାଏ କେଉଁଠାରେ ଥିଲେ ? ଗୁରିଜଣ ଯାକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନେହୁରା ହୋଇ କହିଲେ, ଆଜ୍ଞା ଆମେ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଘରୁ ବାହାରିଥିଲୁ ସତ, ମାତ୍ର ବାଟରେ ଅଟକି ରହିଗଲୁ । ବାଟରେ ମହାଦେବଙ୍କ ସହିତ ଭେଟ ହେଲା । ସିଏ ଆମକୁ ପାଚିଲା କଦଳୀ ଚକଟା ହୋଇ ତିଆରି ହୋଇଥିବା କୁସୁମା ପିଇବାକୁ ଦେଲେ । ମାତ୍ର ସେଥିରେ ପତ୍ର ପଡ଼ିଥିଲା ବୋଲି କିଏ ଜାଣିଛି ? ଆମେ ଆଉ ଆସିବୁ କ'ଣ, ନିଶା ଜୋର୍‌ରେ ସେଇଠି ଶୋଇପଡ଼ିଲୁ । ନିଦ ଭାଙ୍ଗିବା ମାତ୍ରକେ ତ ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇ ଦଉଡ଼ୁଛୁ ।

ସେମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ଆୟୁଷ ଶୁଣାଇ ଦିଆଗଲା । ମଣିଷ କ'ଣ କହିବ ବୋଲି ଭାବୁଥାଏ, ଏହି ସମୟରେ ବଳଦ ଆଗକୁ ବାହାରି

ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ସାଧନା କେନ୍ଦ୍ର
★ ଫିଂଗିଆ ★

ପଡ଼ ଯୋଡ଼ହସ୍ତ ହୋଇ କହିଲା, ହଜୁର୍, ମୋ' ଜୀବନଟା ତ ଖାଲି ବୋଝ ବୋହିବା ପାଇଁ ଓ ମାଡ଼ ଖାଇବା ପାଇଁ । ଚାଳିଶି ବର୍ଷ ଆୟୁଷ ନେଇ ମୁଁ ମୋଟେ ଚଳାଇ ପାରିବିନାହିଁ । ମୋ' କଷଣ ମୋତେ ବଳି ଯିବ । ତେଣୁ ମୋ'ଲାଗି କୋଡ଼ିଏଟି ବରଷ ଯଥେଷ୍ଟ । ମୋତେ କେବଳ କୋଡ଼ିଏଟି ବରଷ ଦିଅନ୍ତୁ ।

ତା'ପରେ କୁକୁର ଗୁହାରି କରି କହିଲା, ଆଜ୍ଞା, ମୋର ଜନମ ତ କୁକୁର ଜନମ । ଚାଳିଶି ବରଷ ମୋତେ ମଧ୍ୟ ବହୁତ ହୋଇଯିବ । ପର ଦାଣ୍ଡରେ ବନ୍ଧା ହୋଇ ରହିବି, ପରନିର୍ଭର ହୋଇ ରହିବି, ଅଇଁଠା ଖାଇବି ଓ ବାରି ପିଣ୍ଡାରେ ଠିଆ ହୋଇ ଦିନ ରାତି ଖାଲି ଭୋ' ଭୋ' ହୋଇ ଭୁକୁଥିବି ଯେ, କେହି ସେଥିରେ କାନ ଦେଉ ନଥିବେ । ମୋ'କଥା ବିଚାରକୁ ଆସୁ, ହଜୁର୍; ମୋତେ କୋଡ଼ିଏଟି ବରଷ ମିଳୁ ।

ଜୁକୁଜୁକୁ ଆଖି ଓ ଗାରୁଗାରୁ କଥାରେ ପେଚା ମଧ୍ୟ ଆପତ୍ତି କରି ବାହାରିଲା । କହିଲା, ଆଜ୍ଞା, ବସି ବସି ମୋ'ର ଦିନ ହିଁ କଟିବ ନାହିଁ । ଦିନରେ ତ ମୋତେ ମୋଟେ କଚ୍ଛିହେଲେ ଦିଶେ ନାହିଁ, ରାତିରେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଡାଳକୁ ଆଶ୍ରା କରି ପଡ଼ି ରହିବାକୁ ହୁଏ । ମୁଁ ଅଛି ବୋଲି ମୁଁ ନିଜେ ବି ଅନେକ ସମୟରେ ଜାଣି ପାରେନାହିଁ । ଚାଳିଶ ବର୍ଷର ଆୟୁଷ ମୋ'ଲାଗି ଦଣ୍ଡଭୋଗ ପରି ହେବ । ମୋତେ କୋଡ଼ିଏଟି ବରଷ ଦିଅନ୍ତୁ । ମୋ' ଉପରେ ଦୟା କରନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା ।

ମାତ୍ର, ଯେତେବେଳେ ଖାତାରେ ଚଢ଼ି ସାରିଛି, ସେତେବେଳେ ସେଥିରେ ପୁଣି ଏପାଖ ସେପାଖ କପରି ହୋଇପାରିବ ? ଶହେ ଷାଠିଏକୁ ଶହେ କଲେ ଗାଏମୋଟ ବି ବଦଳାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ କେବଳ ଗୋଟାଏ ଉପାୟ ଦେଖାଗଲା । ସିଏ ମଣିଷକୁ ପାଖକୁ ଡ଼ାକିଲେ ଓ କହିଲେ, ବଳଦ, କୁକୁର ଆଉ ପେଚା, ଏମାନଙ୍କଠାରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ଷାଠିଏଟି ବରଷ କାଟି କରି ଅଣାଯାଉଛି, ସେତକ ତୋର ଭାଗରେ ପଡ଼ିଲା ।

ସେହି ଦିନଠାରୁ ମନୁଷ୍ୟ ଶହେ ବର୍ଷ ବଞ୍ଚିବାର କପାଳ ପାଇଲା । କିନ୍ତୁ ତାକୁ ପ୍ରଥମେ ଯେଉଁ ଚାଳିଶଟି ବରଷ ତା'ର ଉଚିତ ଭାଗ ରୂପେ ଦିଆ ଯାଇଥିଲା, ସେହି ଚାଳିଶି ବର୍ଷ ଯାଏଁ ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ ମଣିଷ ପରି ବଞ୍ଚେ । ମଣିଷ ପରି ସଂସାରକୁ ଭୁଞ୍ଜେ, ମଣିଷ ପରି ସଂସାରକୁ ଦେଖେ, ମଣିଷ ପରି ଆପଣାକୁ ବି ଦେଖେ । ଚାଳିଶିରୁ ଷାଠିଏ ଯାଏ ବଳଦ ପରି ବୋଝ ବୁହେ; ସଂସାରର ଅର୍ଥାତ୍ କୁଟୁମ୍ବର ବୋଝ ବୋହିବାରେ ଲାଗି-ଥାଏ । ଜଗତଯାକର ଜଞ୍ଜାଳ ବୁହେ । ତା'ପରେ ଅଶୀ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୁକୁର ପରି ଅନ୍ୟନିର୍ଭର ହୋଇ ରହେ, କୁକୁର ପରି ଭୁକିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ତ'ପରେ ଯିଏ ତଥାପି ବଞ୍ଚି ରହେ, ସିଏ ପେଚା ପରି ବଞ୍ଚି ରହିଥାଏ । ଅଥବା ମେଞ୍ଚାଟାଏ ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ, କେବଳ ତା' ଆଖି ଦୁଇଟା ମଲା ବଳଦର ଆଖି ପରି ଜୁଳୁଜୁଳୁ ଦେଖା ଯାଉଥାଏ ।

—*—

କାହିଁକି ?

ମୋର ମାଆ ମୋତେ କେତେ ନା କେତେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ମୋ' ପାଇଁ ଭଲ ଦରବମାନ କରି ମୋତେ ଖାଇବାକୁ ଦିଅନ୍ତି । ମୁଁ ଇସ୍କୁଲରୁ ଘରକୁ ନଫେରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋ'ର ବାଟକୁ ଚାହିଁ ବସିଥାନ୍ତି । ମାତ୍ର, ଅନ୍ୟ ଯେକୌଣସି ପିଲାଙ୍କୁ ସିଏ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଭଲ ପାଇ ପାରନ୍ତିନାହିଁ କାହିଁକି ?

ମୁଁ ଥାକୁଲି ଥାକୁଲି ହୋଇ ଦିଶୁଥାଏ ବୋଲି ମାଆଙ୍କ ଗୋଡ଼ି ଆନନ୍ଦରେ ସରିଡ଼ଅବା ଭଳି ଲାଗେନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଅନ୍ୟ ପିଲାଟାଏ, ସିଏ ଆମ ପଡ଼ିଶା ଘରର, ଏପରିକି ମୋର ଜଣେ ସାଙ୍ଗପିଲା ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ସିଏ ଦେଖିବାକୁ ଟିକିଏ ମୋଟା ହୋଇଥିଲେ ତାକୁ ଦେଖିଲା ମାତ୍ରକେ ମୋ' ମାଆଙ୍କର ଦିହ ନସହିଲା ପରି ମନେହୁଏ କାହିଁକି ? ଯଦି ମୋତେ ଆଉକିଏ ଦୃଷ୍ଟି ପକାଇ ମୋଟା ବୋଲି କହିଦେଲା, ତେବେ ସେକଥା ଶୁଣି ମୋ' ମାଆଙ୍କର ମନ କେଡ଼େ ଦୁଃଖ ହୋଇଯାଏ । ମାତ୍ର, ମୋ'ର ସହିତ ଏକାଠି ଖେଳୁଥିବା ମୋ'ର ସାଙ୍ଗ ପିଲାଟିଏ ଯଦି ମୋ' ଠାରୁ ଟିକିଏ ଅଧିକ ମୋଟା ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ମୋ'ର ମାଆ ତାକୁ ଦେଖି ମନେମନେ "ଏଇଟା କେଡ଼େ ମୋଟା ହୋଇଛି" ବୋଲି କାହିଁକି କହି ପକାନ୍ତି ?

ପୃଥିବୀରେ ନିଜର ଭାଷାକୁ ସମସ୍ତେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ମାତ୍ର ଅନ୍ୟ ଭାଷାକୁ ଘୃଣା କରନ୍ତି କାହିଁକି ? ନିଜର ଦେଶକୁ ସମସ୍ତେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ଆପଣାର ଦେଶଟିକୁ ଭଲ ପାଇବା ଲାଗି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପିଲାଦିନରୁ ଶିକ୍ଷା ଦିଆ ଯାଇଥାଏ । ମାତ୍ର; ନିଜ ଦେଶଟିକୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ହେବ ବୋଲି ମଣିଷ ଆଉଗୋଟାଏ ଦେଶକୁ ଘୃଣା କରେ କାହିଁକି ? ଅନ୍ୟ ସବୁଯାକ ଦେଶକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବା ସାନ ବୋଲି ନକହିଲେ ଅନେକ ମଣିଷ ନିଜ ଦେଶକୁ

ସତକୁ ସତ ମୋତେ ଭଲ ପାଇ ହେବନାହିଁ ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି କାହିଁକି ?

ଆମ ପୃଥିବୀରେ ଅନେକ ପ୍ରକାରର ଧର୍ମ ଅଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ କୌଣସି ନା କୌଣସି ଧର୍ମରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ସେହି ଧର୍ମକୁ ସେମାନେ ନିଜର ଧର୍ମ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି । ସବୁ ଧର୍ମରେ ଠାକୁରମାନେ ଅଛନ୍ତି । ସେହି ଠାକୁରମାନଙ୍କ ସକାଶେ ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ଦେଉଳସବୁ ତିଆରି ହୋଇଛି । ଯେଉଁ ଯେଉଁ ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ସିଏ ପୂଜା କରୁଛନ୍ତି । ମାତ୍ର, ମୋ' ନିଜର ଧର୍ମ ହେଉଛି ସବୁ ଧର୍ମ ଅପେକ୍ଷା ବଡ଼ ଓ ମୋ' ଧର୍ମର ଠାକୁରମାନେ ଅନ୍ୟ ସବୁ ଧର୍ମର ଠାକୁରମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବୋଲି କେତେକ ମଣିଷ ଅନେକ ସମୟରେ କାହିଁକି ଭାବିଥାନ୍ତି ? ମୋ' ଧର୍ମର ଠାକୁର ସମସ୍ତଙ୍କର ଆଗରେ ଅଲବତ ଯିବେ ବୋଲି କାହିଁକି ଜିଦ୍ ଧରନ୍ତି ? ଆଉ କାହାର ଧର୍ମ ମୋ' ଧର୍ମଠାରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୋଲି କହି ଏତେ ଗର୍ବ କରନ୍ତି କାହିଁକି ? ନିଜ ଧର୍ମର ରଥଟା ସବୁ ରଥଠାରୁ ବଡ଼ ବୋଲି ସେମାନେ କାହିଁକି ଏତେ ଗର୍ଜନ କରି କହୁଥାନ୍ତି ?

ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀରେ କେତେ ଧନସମ୍ପତ୍ତି ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ରହିଛି । କେତେ ଜ୍ଞାନ ଓ ବିଜ୍ଞାନ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ରହିଛି । ସେହି ଧନ-ସମ୍ପଦ ଓ ଜ୍ଞାନବିଜ୍ଞାନ ପୃଥିବୀରେ ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ଅଧିକରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ତଥାପି ପୃଥିବୀରେ ଅଧେ ମଣିଷ ପେଟପୂରା କାହିଁକି ଖାଇବାକୁ ପାଉନାହାନ୍ତି ? ପୃଥିବୀର ସବୁ ପିଲା ପାଠ ପଢ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ଇସ୍କୁଲ ତିଆରି ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ କାହିଁକି ? ଗୋଟାଏ ପାଖରେ ଖାଇବା ସାମଗ୍ରୀମାନ ପର୍ବତ ପରି ଜମା ହୋଇ ରହିଛି, ମାତ୍ର ଆଉ-ଗୋଟାଏ ପାଖରେ ଥୋକାଏ ମଣିଷ ଅଧଉପାସରେ ଦିନ କାଟିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି କାହିଁକି ? ପୃଥିବୀର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପିଲାଙ୍କ ଭିତରେ ତ ଗୁଣ ରହିଛି, ପ୍ରତିଭା ରହିଛି, ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପାଠ ପଢ଼ିବା ସକାଶେ ଆଗ୍ରହମାନ ରହିଛି; ତଥାପି ସେମାନେ ନିଜର ଜୀବନକୁ ଗଢ଼ିବାଲାଗି ସୁଯୋଗ ଓ ସୁବିଧା ପାଉନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ? ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ଯାହା ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ତାହା ସିଏ ପାଇ ପାରୁନାହିଁ କାହିଁକି ?

ସବୁ ମଣିଷ ରହି ପାରିବା ଲାଗି ଆମ ପୃଥିବୀରେ ତ ଯଥେଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ରହିଛି, ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ପେଟ ପୂରି ପାରିବା ଲାଗି ଯଥେଷ୍ଟ ଅନ୍ନ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ତଥାପି ବହୁ କୋଟି ମଣିଷଙ୍କର ରହିବାଲାଗି କୌଣସି ଘର ନାହିଁ କହିଁକି ? ପରିଶ୍ରମ କରିବା ଲାଗି, କାମ କରି ଖାଇବାଲାଗି ଦେହରେ ବଳ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ କେତେ କୋଟି ମଣିଷ କାମ ନଥିବାରୁ କାଙ୍ଗାଳ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି କାହିଁକି ?

ଅନେକ ମଣିଷ କହନ୍ତି, କୁଆଡ଼େ ଭାଗ୍ୟରେ ଲେଖା ହୋଇ ରହି ଥିଲେ ଯାଇ ମଣିଷ ବଡ଼ ହୁଏ; ପୁଣି ସେହି ଭାଗ୍ୟରେ ନଥିଲେ ମଣିଷ ଦୀନ ଓ ହୀନ ହୋଇ ବୁଲୁଥାଏ । ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ଭଗବାନ ପରା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷର ଭିତରେ ରହିଛନ୍ତି । ତେବେ ସିଏ ସେହି ଭାଗ୍ୟକୁ ଆଦରି ମାନି ନେଉଛନ୍ତି କାହିଁକି ? ଭିତରେ ଥାଇ ସିଏ ମଣିଷକୁ ତା'ର ଭାଗ୍ୟକୁ ବଦଳାଇ ଦେବାକୁ ଶିଖାଉ ନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ? ନିଜର ଭାଗ୍ୟକୁ

ବଦଳାଇ ପାରିବା ପାଇଁ ସିଏ ମଣିଷକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଶକ୍ତି ଦେଉନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ?

ମଣିଷ ଭିତରେ ତ କେତେକେତେ ଭଲ ଗୁଣ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ରହିଛି । ଏହି ସଂସାରକୁ ସୁନ୍ଦର ଓ ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର କରି ଗଢ଼ିବା ଲାଗି କେତେ ଭଲ ଇଚ୍ଛା ମଧ୍ୟ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ରହିଛି । ତଥାପି ଆମର ଏହି ସଂସାରରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପଇସା ଯୁଦ୍ଧ ପାଇଁ ସଜବାଜ ହେବାରେ ଖରଚ ହେଉଛି କାହିଁକି ? ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ଭୟଙ୍କର ଅସ୍ତ୍ରସବୁ ତିଆରି କରିବାରେ ନିଜର ଶକ୍ତି ଓ ବିଦ୍ୟାକୁ ଖରଚ କରୁଛନ୍ତି କାହିଁକି ? ଏଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ବୋମା ପକାଇ ଛାରଖାର କରିଦେବା ନିମନ୍ତେ ପୃଥିବୀର ବଡ଼ ଓ ଅଧିକମାନେ କାହିଁକି ପାଞ୍ଚ କରୁଛନ୍ତି ? ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଏଠି କେବଳ ନିଜେ ରହିବେ ଓ ଅନ୍ୟ କାହାରିକୁ ରହିବାକୁ ଦେବେନାହିଁ ବୋଲି ଆଣ୍ଠି କରି ବସିଛନ୍ତି କାହିଁକି ?

ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ରହିବା, ସମସ୍ତେ ମଣିଷ ପରି ରହିବା ଓ ପରସ୍ପରର ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ରହିବା,—ପୃଥିବୀରେ ଏହି ବିଶ୍ୱାସଟିର ବୃଦ୍ଧି କରାଇ ବର୍ତ୍ତମାନର ବଡ଼ମାନଙ୍କର ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧିକୁ ପଣ୍ଡ କରିଦେବା ଭଳି ଉପଯୁକ୍ତ ପାଠ ଆମର ଇସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ପଢ଼ା ହେଉନାହିଁ କାହିଁକି ? କାହିଁକି ପୃଥିବୀସାରା ପିଲାମାନେ ଏଥିପାଇଁ ଦାବୀ କରୁନାହାନ୍ତି ?

—*—

ସ୍ୱର୍ଗରେ

ସ୍ୱର୍ଗରେ ଦେବତାମାନେ ବାସ କରନ୍ତି । ସ୍ୱର୍ଗରେ ଖାଲି ସୁଖ, ଦୁଃଖ ବୋଲି ଏଠେ ଟିକିଏ ହେଲେ ନାହିଁ । ସେଠାରେ ଶୀତ ନାହିଁ କି ଖରା ନାହିଁ, ସବୁବେଳେ ଶରତ ଆଉ ବସନ୍ତ । ସ୍ୱର୍ଗରେ ସୁନ୍ଦରୀ ଅପ୍‌ସରାମାନେ ଥାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ସବୁବେଳେ ନାଚୁଥାନ୍ତି, ମନରେ ଆନନ୍ଦ ଦେଉଥାନ୍ତି । ନନ୍ଦନକାନନ ଥାଏ, ସେଥିରେ ପାରିଜାତ ଫୁଲ ଫୁଟେ । ତା ବାସରେ ଦଶଦିଗ ମହକିବାରେ ଲାଗିଥାଏ ।

ଭଗବାନ ସେହି ସ୍ୱର୍ଗରେ ହିଁ ବାସ କରନ୍ତି । ଭଗବାନ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ନଥାନ୍ତି । ସେ ବେଳେବେଳେ ପୃଥିବୀକୁ ଆସନ୍ତି । ପୃଥିବୀରେ ଆପଣାର କାମ ସାରି ସିଏ ପୁନର୍ବାର ସେହି ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଫେରି ଯାଆନ୍ତି । ସ୍ୱର୍ଗ ହେଉଛି ପୁଣ୍ୟଭୂମି, ପୁଣ୍ୟାତ୍ମାମାନଙ୍କର ଭୂମି । ପୃଥିବୀରେ ପୁଣ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରିଥିଲେ ଯାଇ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱର୍ଗର ସୌଭାଗ୍ୟ ମିଳିଥାଏ । ପାପୀମାନେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯାଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ବେଶୀ ପାପ କରିଥିଲେ ସେମାନେ ନର୍କକୁ ଯାଆନ୍ତି । ନର୍କରେ ଯାଇ ଶାସ୍ତି ହୁଅନ୍ତି । କମ୍ବା,

ବାରବାର ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଜନ୍ମ ହେଉଥାନ୍ତି ଓ ଘାଣ୍ଟି ହେଉଥାନ୍ତି । ହଁ, ଦେବତାମାନେ ମଧ୍ୟ ଅଭିଶାପ ପାଇଲେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟକୁ ଆସନ୍ତି, ପୃଥିବୀରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ଓ ଦୁଃଖରେ ଘାଣ୍ଟି ହୁଅନ୍ତି । ଶାସ୍ତି ଭୋଗ କରିବାର କାଳଟି ଶେଷ ହେଲେ ଯାଇ ସେମାନେ ସଂସାରରୁ ମୁକ୍ତି ପାଆନ୍ତି, ପୁନର୍ବାର ଆପଣାର ଅସଲ ସଦନକୁ ଫେରି ଯିବାଲାଗି ଅନୁମତି ଲାଭ କରନ୍ତି ।

ଆମର ପୁରାଣମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁ ଗପମାନ ରହିଛି, ସେଥିରେ ଲେଖା ହୋଇଛି ଯେ, ସଂସାରର ମହାପୁରୁଷମାନେ ସେହି ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯାଇ ପାରିବାର ଅନୁମତି ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ହିଁ ଏଠି ସଂସାରରେ ଘୋର ତପସ୍ୟା କରନ୍ତି, ଦେହକୁ ଶୁଖାନ୍ତି, କେତେ କଷ୍ଟ ପାଆନ୍ତି । ତପସ୍ୟାରେ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ ଭଗବାନ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖା ଦିଅନ୍ତି ଓ ସେମାନଙ୍କର ମନସ୍କାମନାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରନ୍ତି । ଆମ ସଂସାରର ଭଲକା ଭଲ ଧର୍ମ, ବ୍ରତ, ଓଷା ଓ ଉପବାସ—ଏସବୁ ଏହି ପୃଥିବୀର ଦୁଃଖ ଓ କଷ୍ଟ ଗୁଡ଼ାକରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ସ୍ୱର୍ଗରେ ବାସ କରିବାର ପରମ ଭାଗ୍ୟ ଲାଭ କରିବା ଲାଗି ହିଁ ଉଦ୍ଭାବନ କରାଯାଇଛି ।

ଏହି ପୁରାଣମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ କିଏ ଲେଖିଛି ? ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମଣିଷମାନେ ଲେଖିଛନ୍ତି । ଯେତେ ପ୍ରାଚୀନ କାଳର ଯେତେବଡ଼ ମହାପୁରୁଷ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି ମଣିଷମାନେ ହିଁ ପୁରାଣଗୁଡ଼ିକର ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ସେଇ ମଣିଷମାନେ ସ୍ୱର୍ଗର ମଧ୍ୟ କଳ୍ପନା କରିଛନ୍ତି । ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ନିଜ କଳ୍ପନା ଦେଇ ଗଢ଼ିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ନାମ ସହିତ ଯୋଡ଼ା ହୋଇ ରହିଥିବା ନାନାବିଧ କାହାଣୀକୁ ମଧ୍ୟ ଗୁନ୍ଥି କରି ଥୋଇ ଦେଇଛନ୍ତି । କେବଳ ଏହି ଭାରତବର୍ଷରେ ନୁହେଁ, ପୃଥିବୀର ଆହୁରି ଅନେକ ଦେଶରେ ପୁରାଣମାନ ଲେଖାଯାଇଛି ଓ ସେଥିରେ ସ୍ୱର୍ଗ ଓ ଦେବତା ମାନଙ୍କର କଳ୍ପନା କରାଯାଇଛି । ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଯାହା ନାହିଁ, ସେସବୁ କୁଆଡ଼େ ସେହି ସ୍ୱର୍ଗରେ ଅଛି । ଏଠି ସୁଖ ନାହିଁ, ସେଠି ସୁଖ ଅଛି, ଏଠି ସମସ୍ତେ

ବୁଢ଼ା ହେଉଛନ୍ତି ଓ ମରୁଛନ୍ତି, ସେଠି କେହି ବୁଢ଼ା ହେଉନାହାନ୍ତି କି କେହି ମରୁନାହାନ୍ତି । ପୃଥିବୀର ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମରେ ସ୍ୱର୍ଗର କଳ୍ପନା ଠିକ୍ ଏହିପରି ।

ଆମେ ସବୁ ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ମୋଟେ ଦୁ'ଦିନ ପାଇଁ ଆସିଛୁ । ଏହି ପୃଥିବୀର ଭଙ୍ଗା ଘରେ ଆମେ ସତେ ଯେପରି ଦୁଇ ଦିନର କୁଣିଆ ହୋଇ ରହିଛୁ । ଆମର ଅସଲ ଘର ସେହି ସ୍ୱର୍ଗରେ । ତେଣୁ ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ସମ୍ଭବ ଆମକୁ ସେଇଠାକୁ ଲେଉଟି ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସଂସାରରେ ଏହି ଦୁଇ ଘଡ଼ିର ବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଚାଲି ଯିବାଲାଗି ପୃଥିବୀ ସାରା ବିକଳ ଭକ୍ତମାନେ କେତେ ଆକୁଳ ହୋଇ ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ଜଣାଣ କରିଛନ୍ତି, ଭଜନ ଗାଇଛନ୍ତି । ଏହି ଦୁଃଖପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂସାରରୁ କିପରି ବିଦାୟ ନେଇ ସେମାନେ ସ୍ୱର୍ଗରାଜ୍ୟରେ ଚିରନ୍ତନ ସୁଖର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରିବେ, ସେଥିଲାଗି ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତରେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନେ ହିମାଳୟ ପର୍ବତର ଉପରକୁ ଝାମ୍ପ ଦେଇ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବାର ଏକ ପରମ୍ପରା ରହିଥିଲା ବୋଲି ଏକାଧିକ ସୂଚନା ମଧ୍ୟ ମିଳିଥାଏ ।

ମାତ୍ର ଆମେ ଏହି କଳ୍ପନାଟିର ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ ମଧ୍ୟ ଅର୍ଥ କରି ପାରିବା । ଭଗବାନ କେବଳ ସ୍ୱର୍ଗରେ ନାହାନ୍ତି, ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀରେ ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି । ଭଗବାନ ହେଉଛନ୍ତି ସର୍ବବ୍ୟାପୀ, ତେଣୁ ସେ ସ୍ୱର୍ଗରେ ଅଛନ୍ତି,ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ ଅଛନ୍ତି । ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀ ଭିତରେ ପୂରି ରହିଛନ୍ତି । ଭଗବାନ ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ତିଆରି କରିଛନ୍ତି । ଆମ ପୃଥିବୀରେ ଗଛ-ମାନଙ୍କରେ ଯେ ସୁନ୍ଦର ଫୁଲମାନ ଫୁଟିଛି, ଫୁଲଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ଯେ ସୁଗନ୍ଧ ଭରି ରହିଛି, ଚଢ଼େଇମାନେ ଯେ ଗୀତ ଗାଉଛନ୍ତି,—ଏସବୁ କେବଳ ସେହି ଭଗବାନଙ୍କର ହିଁ କୀର୍ତ୍ତି । ଏଠି ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର, ଆଲୁଅ, ଆକାଶ,— ଆମେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ସେମାନେ ଆମକୁ ଏହି କଥା କହୁଥିବାର ଅବଶ୍ୟ ଶୁଣି ପାରିବା ଯେ, ଭଗବାନ ଏଇଠି ଏହି ପୃଥିବୀରେ ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି । ସିଏ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ଅଛନ୍ତି, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ

ଭିତରେ ଅଛନ୍ତି । ଆମେ ଯେ ଏଠାରେ କେତେ ପ୍ରକାରର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖି-ପାରୁଛୁ, ଭଲ ପାଇ ପାରୁଛୁ, ଜଣେ ଆଉ ଜଣକର ସାଥୀ ବା ସୁହୃଦ୍

ବୋଲି ଅନୁଭବ କରି ପାରୁଛୁ,—ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ଏସବୁ ସମ୍ଭବ ହେଉଛି ।

ଏହିପରି ଭାବରେ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ତା'ପରେ ଆମ ଜୀବନର ମୋଡ଼ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବଦଳି ଯାଇପାରିବ । ତା'ପରେ ଆମେ କଦାପି ନିରାଶ ହୋଇ ସଂସାର ପାଖରୁ ହଟି ପଳାଇ ଯିବାକୁ ଆଦୌ ମନ କରିବାନାହିଁ । ଆମ ଭିତରୁ କେତେ ନା କେତେ ଅବିଶ୍ୱାସ ପରାଜୟ ସ୍ୱୀକାର କରି ହଟିଯିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ । ଆମ ଭିତରେ ଏକ ନୂତନ ବିଶ୍ୱାସ ଜନ୍ମଲାଭ କରିବ । ତା'ପରେ ଆମେ ଅନୁଭବ କରିବା ଯେ, ସୁଖ ଓ ଆନନ୍ଦ ପାଇବା ଲାଗି ଆମକୁ ଆଉ ପୃଥିବୀ ଛାଡ଼ି ସ୍ୱର୍ଗକୁ ପଳାଇଯିବାକୁ ପଡ଼ିବନାହିଁ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ମନ କଲେ ଆମ ପୃଥିବୀ ମଧ୍ୟ ଆମ କଳ୍ପନାର ସ୍ୱର୍ଗ ପରି ସୁଖମୟ ଓ ସୁନ୍ଦର ହୋଇପାରିବ । ଆମେ ଯଦି ଘୃଣା ଛାଡ଼ି ପରସ୍ପରକୁ ଭଲ ପାଇ ପାରିବା,

ସ୍ୱାର୍ଥ ଛାଡ଼ି, ପରସ୍ପର ପାଇଁ ବଞ୍ଚି ପାରିବା, ଯଦି ଆମେ ଭୟ ଛାଡ଼ି ପାରିବା, ନିଜ ଘରର ଝରକା ଓ କବାଟଗୁଡ଼ାକୁ ସର୍ବଦା ଖୋଲି ରଖି ପାରିବା, ତେବେ ଆମେ ତା'ପରେ ଏହି ପୃଥିବୀକୁ କଦାପି ଏକ ଦୁଃଖର ଆଳୟ ବୋଲି କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବା ନାହିଁ । ଆମ ନିଜ ଜୀବନଟି ବଦଳିଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଆମର ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ବଦଳିଯିବ । ତା'ପରେ ଏହି ସଂସାରକୁ ସତ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱର୍ଗ ପରି ଗଢ଼ିବା ଲାଗି ଆମେ ମୋଟେ ଭୟ କରିବା ନାହିଁ ।

ଭଗବାନଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ଦିନେ ନା ଦିନେ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବ ବୋଲି ପୃଥିବୀର କେତେକ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥରେ କୁହାଯାଇଛି । ସେତେବେଳେ ପୃଥିବୀକୁ ସ୍ୱର୍ଗ ଅବତରଣ କରି ଆସିବ । ଆମେ ମନ କଲେ ସେକଥା ହୋଇପାରିବ । ସେତେବେଳେ ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ ମଧ୍ୟ ଆମରି ବନ୍ଧୁ ରୂପେ ଏହି ପୃଥିବୀ ଉପରେ ବିଚରଣ କରୁଥିବା ପରି ଅନୁଭବ ହେବ । କାଳ କାଳ ଧରି ସ୍ୱର୍ଗ ବୋଲି ଯେଉଁସବୁ କଳ୍ପନା ମନୁଷ୍ୟମାନେ କରି ଆସିଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେସବୁ ଆଉ ମୋଟେ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ସବୁକୁ ଆମ ନିଜ ଜୀବନରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା; ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଦୂରର କୌଣସି ସ୍ୱର୍ଗରେ କଳ୍ପନା କରିବା ଲାଗି ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ରହିବନାହିଁ ।

—*—

ଧୋବଲା ବିଣ୍ଡି

ସେଦିନ ବନ୍ଧୁ କହୁ କହୁ କେତେ ବଡ଼ିଆ କଥାଟାଏ କହିଲେ । ସେଇଟି ଏକାବେଳେକେ ଗଡ଼ଜାତ ଅମଳର କଥା । ଗଡ଼ଜାତ-ମାନଙ୍କରେ ସେତେବେଳେ ରାଜାମାନେ ଶାସନ କରୁଥିଲେ । ଗଡ଼ଜାତର ପ୍ରଜାମାନେ ରାଜାମାନଙ୍କୁ ସତେଅବା ଦେବତା ସମାନ ମନେ କରୁଥିଲେ । ରାଜାମାନେ ପାରିଧି କରି ଜଙ୍ଗଲକୁ ଯାଉଥିଲେ । ସିଏ ଯୋଉଠାରେ ଯୋଉ ଅଞ୍ଚଳକୁ ପାରିଧି କରି ଯାଉଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ଖେଦା କରିବା ଲାଗି ସେହି ଅଞ୍ଚଳରୁ ଶହ ଶହ ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ହକାରି ଅଣା ଯାଉଥିଲା । ପାରିଧି ନାଆଁରେ ମେଳା ଲାଗି ଯାଉଥିଲା । ରଜାଙ୍କର ବଡ଼ କର୍ମଚାରୀମାନେ ମଧ୍ୟ ରଜାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ପାରିଧିକୁ ଯାଉଥିଲେ ।

ଓଡ଼ିଶାର ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ବଡ଼, ଗଡଜାତର କଥା । ରାଜ୍ୟର ରଜା ଥରେ ପାରିଧିକୁ ବାହାରିଥାନ୍ତି । ଖେଦାର ଆୟୋଜନ ହେଉଥାଏ । ରାଜା ଗୋଟିଏ ସ୍ଥୋଟ ବଙ୍ଗଳାରେ ଯାଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଖେଦା ସକାଶେ ଯଥେଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟାରେ ଲୋକମାନେ ଆସିଗଲେ ପାରିଧିରେ ବାହାରିବା କଥା । ଖେଦାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ଲୋକମାନେ ଟିଣ, ଢୋଲ ପ୍ରଭୃତି ବାଡ଼େଇ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଘେରାଉ କରି ଜନ୍ତୁମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ପଟକୁ ହୁରୁଡ଼ାଇ ଆଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ । ରଜା ଯୋଉବାଟେ ଯାଉଥିବେ ସେହି ଆଡକୁ ହୁରୁଡ଼ାଇ ଆଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ । ଏହିପରି କଲେ ଜନ୍ତୁମାନେ ହୁରୁଡ଼ି ରାଜାଙ୍କର ବାଟ ଆଗରେ ଆସି ହାବୁଡ଼ିଯିବେ । ରାଜା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଜନ୍ତୁକୁ ଗୁଳି ମାରିବେ । ଶିକାର ସହଜ ହୋଇଯିବ । ରାଜାଙ୍କର ମନ ବି ଖୁସି ହୋଇଯିବ ।

ଏହିପରି ଥରେ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ଖେଦା ପାଇଁ ଆସିଥିବା ମଣିଷ ମାନଙ୍କର ଭିଡ଼ ଜମିଥାଏ । ରାସ୍ତାରେ ମେଳା ମେଳା ମଣିଷ ଯାଆଆସ କରୁଥାନ୍ତି । ରାଜାମାନେ ତ ସଚରାଚର ନଅର ଭିତରେ ରହନ୍ତି । ନଅର ଭିତରେ ଥିବା କଚେରୀରୁ ରାଜ୍ୟର ଶାସନ କରନ୍ତି ।

ତେଣୁ ଅନେକ ପ୍ରଜା ରାଜାଙ୍କୁ ଆଗରୁ କେବେହେଲେ ଦେଖି ନଥାନ୍ତି । ଖେଦା ସମୟରେ ହିଁ ତାଙ୍କୁ ପାଖରୁ ଦେଖିବାକୁ ସୁବିଧା ମିଳେ ।

ନାରାୟଣଙ୍କୁ ଦେଖି ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ନରଜନ୍ମ ଧନ୍ୟ ହୁଏ । ରାଜାଙ୍କୁ ଦେଖି-ବାର ଲୋଭରେ ହିଁ ବହୁତ ପ୍ରଜା ଖେଦାକୁ ଆସିଥାଆନ୍ତି । ରାଜାଙ୍କୁ ଭେଟି ଦେବା ସକାଶେ ସାଙ୍ଗରେ ଏଇଟା ବା ସେଇଟା ଧରି ଆସିଥାନ୍ତି ।

ରାଜା ଦେଖିଲେ, ଗୋଟିଏ ମଣିଷ ତା' କାନ୍ଧ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଗଞ୍ଜାକୁ ବସାଇ ରାସ୍ତା ଉପରେ ଯାଉଛି । ଭାରି ଛନଛନିଆ ଗଞ୍ଜାଟିଏ; ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଦାଉ ଦାଉ ଦେଖା ଯାଉଥିବା ନାଲି ରଙ୍ଗର ଚୂଳ । ତା'ର ଦେହଯାକ ଧଳା, କଳା, ଖଇରି, ନୀଳ ଓ ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗର ପରଗୁଡ଼ାକ ଝାଲେର ପରି ଝଲ ଝଲ ଦେଖା ଯାଉଥାଏ । ସତେଅବା ସିଂହର କେଶର ପରି ସୁନ୍ଦର ଚକଚକ ଦିଶୁଥାଏ ।

ଗଞ୍ଜାଟି ରାଜାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କଲା । ସିଏ ପାଖରେ ଥିବା ପୋଲିସ୍ ଅଫିସରଙ୍କ କାନରେ କ'ଣ ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍ କରି କହିଲେ । ପୋଲିସ୍ ଅଫିସର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗଞ୍ଜାଟିକୁ କାନ୍ଧରେ ବସାଇ ନେଉ-ଥିବା ସେହି ଲୋକଟିର ପାଖକୁ ଗଲେ । ସିଏ ଗଞ୍ଜାଟିକୁ ମୂଲେଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । "କେତେ ପଇସା ଦେଲେ ତୁ ଗଞ୍ଜାଟିକୁ ବିକିବୁ ?"

ବୋଲି ଲୋକଟିକୁ ପଚାରିଲେ । ସେତେବେଳେ ତ ସବୁ ଜିନିଷ ଭାରି ଶସ୍ତା ଥିଲା । ହାଟର ମୂଲରେ ଗଞ୍ଜାଟି ଖୁବ୍ ବେଶୀ ହେଲେ ଗୋଟିଏ ଟଙ୍କା ହୋଇଥାନ୍ତା । ଟଙ୍କାକରୁ କଦାପି ବେଶୀ ହୋଇ ନଥାନ୍ତା ।

ଲୋକଟି ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଲା, ଗଞ୍ଜାଟିକୁ ବିକିବ ନାହିଁ ବୋଲି କହିଲା । ଅଫିସର ଓଲଟା ବୁଝିଲେ । ଗଞ୍ଜାଟା ବଳୀ ହେବନାହିଁ ତ ଆଉ କ'ଣ ହେବ ? ତେବେ ଏହି ଲୋକଟା କ'ଣ ମିଛଟାରେ ସେଇଟାକୁ ଏଠିକି ନେଇ କରି ଆସିଛି ? ସିଏ ପ୍ରଥମେ ଟଙ୍କାଟିଏ ବୋଲି କହିଥିଲେ ଏଥର ଦୁଇ ଟଙ୍କା କହିଲେ । ଲୋକଟି ତଥାପି ନାହିଁ କଲା । ଦୁଇ ଟଙ୍କା ବଢ଼ି ତିନି ଟଙ୍କା ହେଲା । ତିନି ବଢ଼ି ଚାରିହେଲା, ଚାରିରୁ ପାଞ୍ଚ ହେଲା । ଲୋକଟା ତଥାପି ମଙ୍ଗୁ ନ ଥାଏ । ଗଡ଼ଜାତରେ ଅଫିସରମାନେ ଯାହା ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି, ପ୍ରଜାମାନଙ୍କଠାରୁ ତାହା ଛଡ଼ାଇ ନିଅନ୍ତି । ମୂଲ କିଏ କୋଉଠି ଦିଏ ? ଗୋଟାଏ ଗଞ୍ଜା ପାଇଁ ପାଞ୍ଚ ଟଙ୍କା ଯାଏ କଥା ଗଲାଣି । ଏହି ଲୋକଟା କ'ଣ ବୋକା କି ?

ଆଉ ଟିକିଏ ଆଗକୁ ଯିବାରୁ ଅସଲ କଥାଟା ଜଣା ପଡ଼ିଲା । ଲୋକଟି କହିଲା, "ଏହି ଗଞ୍ଜାଟିକୁ ମୁଁ ଆମ ରଜାଙ୍କୁ ଦେବ ବୋଲି ଆଣିଛି । ମୁଁ ଏଇଟିକୁ ବିକିବ ନାହିଁ । ତୁମେ ବାବୁ ମୋତେ କାହିଁକି ଲୋଭ ଦେଖାଉଛ ?"

ଅଫିସର ଇସାରା ଦେଇ କହିଦେଲେ ଯେ, ସେଠି ସିଏ ପିଣ୍ଡା ଉପରେ ବସିଛନ୍ତି, ସେଇ ହେଉଛନ୍ତି ରଜା । ରଜା ସ୍ୱୟଂ ଗଞ୍ଜାଟିକୁ କିଣିବାକୁ ମନ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ତା' ପାଖକୁ ପଠେଇଛନ୍ତି । ଏକଥା ଶୁଣି ଲୋକଟି ଖୁସୀ ହୋଇ ରଜାଙ୍କ ପାଖକୁ ଚାଲିଗଲା । ତାଙ୍କ ଆଗରେ ନେଇ କୁକୁଡ଼ା'ଟିକୁ ରଖିଦେଲା । କୁକୁଡ଼ାର ଗୋଡ଼ ବନ୍ଧା ହୋଇଥାଏ ତେଣୁ ସେ ଆଉ କୁଆଡ଼େ ଯାଇଥାନ୍ତା !

ରଜା ବି ତାକୁ ପଇସା ଯାଚିଲେ । ପୋଲିସ୍ ଅଫିସରଙ୍କ ସହିତ ତା'ର ଯାହାସବୁ କଥା ହୋଇଥିଲା, ଦୂରରୁ ସିଏ ସବୁକିଛି ଶୁଣିଥିଲେ । ଲୋକଟି ଉପରେ ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ଖୁସୀ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । କୁକୁଡ଼ାର ମୂଲ୍ୟ ନ ନେଲେ ନାହିଁ ପଛକେ, ସେହି ଲୋକଟି ଯାହା ମାଗିବ, ତାହା ତାକୁ ଦେବାଲାଗି ସିଏ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ

ଯାହା ନିଜର, ତାହାହିଁ ଆପଣାର । ଯାହାକୁ ଆମେ ଭଲ ପାଉ, ସେହି ସବୁକିଛି ଆମକୁ ଆପଣାର ବୋଲି ଲାଗିଥାଏ । ଜୀବନକୁ ଭଲ ପାଇଲେ ଜୀବନ ଆପଣାର ଲାଗେ, ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇଲେ ସାଙ୍ଗମାନେ ବି ଆପଣାର ଲାଗନ୍ତି । ଯିଏ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ପାଠ ପଢ଼େ; ସିଏ ପାଠକୁ ମୋଟେ ଆପଣାର କରି ପାରେନାହିଁ । ଯିଏ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଏ,ସିଏ ସ୍କୁଲକୁ ମୋଟେ ଆପଣାର କରିପାରେନହିଁ । ଯିଏ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଅର୍ଥାତ୍ କେବଳ ବୋଲି ମାନି ଭଲ କଥା ଶୁଣେ,ଭଲ କଥା ଶିଖେ ଅଥବା ଭଲ କାମ କରେ, ସିଏ କଦାପି ଭଲକୁ ଆପଣାର କରି ପାରେ ନାହିଁ । ସାନବେଳେ କୁହା ମାନି ସବୁକିଛି କରୁଥାଏ ଏବଂ ବଡ଼ ହେବା ମାତ୍ରକେ ସେଗୁଡ଼ାକୁ କାଢ଼ି ଫୋପାଡ଼ି ଦିଏ, ସବୁକିଛିକୁ ବର୍ଜନ କରି ବାହାରି ଆସେ । ଉଶ୍ୱାସ ହୋଇଚାଲି ପରି ଅନୁଭବ କରେ ।

କାହାକୁ ଆପଣାର କରିପାରିବା ଅର୍ଥାତ୍ ତାହାର ଆପଣାର ହୋଇ ରହିବା । ତାହାରି ପାଇଁ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବା ବା ତାକୁ ନିଜର ବୋଲି ଭାବିବା,—ତାହା ହେଉଛି ଏକ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ଜୀବନ । ଜ୍ଞାନବାନ୍ ଜ୍ଞାନ ପାଇଁ ଜୀବନ ବଞ୍ଚେ, ଜ୍ଞାନକୁ ସିଏ ଆପଣାର କରି ନେଇଥାଏ । ବିଜ୍ଞାନୀମାନେ ବିଜ୍ଞାନ ପାଇଁ ଜୀବନ ବଞ୍ଚନ୍ତି, ବିଜ୍ଞାନକୁ ଆପଣାର କରି ନେଇଥାନ୍ତି । କାହାଠାରୁ କ'ଣ ପାଇବେ ବୋଲି ଯେ ଜ୍ଞାନୀ କିମ୍ବା ବିଜ୍ଞାନୀ ସେହି ପ୍ରଲୋଭନ ବା ଲାଲସାରେ ସେସବୁ କରୁଥାନ୍ତି, ସେକଥା ମୋଟେ ନୁହେଁ । ସେମାନେ ସୁଖ ଭୁଲନ୍ତି, ଆରାମ ଭୁଲନ୍ତି,—ଆପଣାର ବହୁ ସମୟ ସବୁ ଶକ୍ତି ଦେଇ ବିଜ୍ଞାନ ନାମକ ଏକ ଜଗତ ମଧ୍ୟରେ ନିରନ୍ତର କ'ଣ ନା କ'ଣର ଅନ୍ୱେଷଣ କରୁଥାନ୍ତି । ସବୁ ଦେଇ ସବୁ ପାଉଥିଲା ପରି ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଜ୍ଞାନର ଇତିହାସରେ ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ଆମ ଏକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ଏପରି ବହୁ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବା । ଏମାନେ ଆପଣାକୁ ଦେଇ ବିଶ୍ୱର କଲ୍ୟାଣ ସାଧନ କରନ୍ତି ।

ଦେଶଭକ୍ତ ଦେଶକୁ ଆପଣାର କରି ନେଇଥାଏ । ଦେଶ ଲାଗି ଆପଣାକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ରଖିଥାଏ । ଦେଶଲାଗି କଷ୍ଟ ସହେ, ସେହି କଷ୍ଟ

ତାକୁ ମୋଟେ କଷ୍ଟ ଭଲ ଲାଗେନାହିଁ । ଦେଶଲାଗି ସିଏ ଯାବତୀୟ ସୁଖକୁ ଛାଡ଼ିଆସେ, ମାତ୍ର ସେହି ଛାଡ଼ିଆସିବା ମୋଟେ ଛାଡ଼ି ଆସିବା ପରି ମନେହୁଏ ନାହିଁ । ବରଂ ଏସବୁ କରି ସିଏ ସତେଅବା ଅଭିଳଷିତ କେଉଁ ମହାନ୍ ପ୍ରାପ୍ତିର ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ । ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ସିଏ ଦେଶ ନିମନ୍ତେ ଜୀବନ ଉତ୍ସର୍ଗ କରେ,—ମାତ୍ର କଦାପି ମରେନାହିଁ,—ଆପଣାକୁ ଧନ୍ୟ ମନେ-କରେ; ଯେଉଁ ଦେଶ ଲାଗି ସିଏ ନିଜର ଜୀବନ ବଞ୍ଚୁଥିଲା, ଏହିପରି ଭାବରେ ଜୀବନ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ସିଏ ତା' ଦେଶଠାରୁ ଏକ ଅକ୍ଷୟ ସ୍ୱୀକୃତି ଲାଭ କଲା ବୋଲି ଅନୁଭବ କରେ ।

ଆଦର୍ଶବାନ୍ ଆଦର୍ଶ ଲାଗି ଜୀବନ ବଞ୍ଚେ । କାହାର ବୋଲି ମାନି ଯେ ସିଏ ଆଦର୍ଶଟିକୁ ବଞ୍ଚୁଥାଏ, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ । ସିଏ ଆପେ ଆପଣାର ଆଦର୍ଶକୁ ବାଛି ନେଇଥାଏ । ସଂସାରରେ ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷ ଯାହାକୁ ଭଲ ଓ ଅସଲ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି, ତାହାର ହାଉଆ ଅନୁସାରେ ନିଜକୁ ଖାପ ଖୁଆଇ ବଞ୍ଚିବାକୁ ମନ କରୁଥିବା ମଣିଷ କୌଣସି ଆଦର୍ଶ ଅନୁସାରେ ବଞ୍ଚିପାରେ ନାହିଁ । ଜଣେ ଆଦର୍ଶବାନ ମନୁଷ୍ୟ ହାଟକୁ ଦେଖି କଦାପି ନିଜ ଜୀବନର ନିଷ୍ପତ୍ତି କରେନାହିଁ । ଭଲ ପାଇବା ମଣିଷ କ'ଣ ବଜାରର ପାଣିପାଗକୁ ଦେଖି ତା'ପରେ ଯାଇ କାହାକୁ ଭଲ ପାଏ ? ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷ ଯାହାକୁ ଭଲ ପାଉଛନ୍ତି ଓ ଯାହା ପଛରେ ଧାଉଁଥିବା ପରି ଦିଶୁଛନ୍ତି, ସତକୁ ସତ ଆପଣାର ହେବାକୁ ଓ ଆପଣାର କରିନେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା ମଣିଷ ହିସାବ କରି କଦାପି ତାହାର ପଛରେ ଧାଇଁବାକୁ ମନ କରେନାହିଁ । ଆଦର୍ଶବାନ୍ ମନୁଷ୍ୟ ଆଦର୍ଶକୁ ଭଲ ପାଏ । ଆଦର୍ଶରେ ବଞ୍ଚେ । ସେ ସେଇଥିରୁ ଆନନ୍ଦ ପାଏ । ତା'ର ଘରଟି ସର୍ବଦା ସତେଅବା ପୂରି କରି ରହିଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ ।

ଅତୀତର କାହାଣୀମାନଙ୍କରୁ ଆମେ ଏପରି ଅନେକ ମଣିଷଙ୍କର କଥା ଶୁଣିବାକୁ ପାଉ, ଯେଉଁମାନେ କି ଭଗବାନଙ୍କୁ ଭଲ ପାଉଥିଲେ ।

ଏହିପରି ମଣିଷମାନେ ସବୁ ଦେଶରେ ଥିଲେ, ସବୁ କାଳରେ ରହିଥିଲେ । ସେମାନେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ସବୁଠାରୁ ଆପଣାର ବୋଲି ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ସେହି ଭଗବାନଙ୍କୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ଭଗବାନଙ୍କର ଗଢ଼ା ଏହି ସଂସାରଟିକୁ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ସଂସାର ଲାଗି ଜୀବନ ବଞ୍ଚନ୍ତି । ଆପଣା ସକାଶେ ମୋଟେ କିଛି ହେଲେ ଲୋଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର ଆରତମୋଚନ ଲାଗି ଯାହା କିଛି କରନ୍ତି । ସଂସାରରେ ସେମାନଙ୍କର ପର ବୋଲି କେହି ନ ଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ମାନସହରେ ଘୃଣା ବୋଲି କିଛି ନ ଥାଏ । ସେମାନେ ସମଗ୍ର ସଂସାରର ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଭଗବାନଙ୍କୁ ଆପଣାର କରିନେଇ ପାରିଲେ ସଂସାରଟା ଯେ ସତକୁ ସତ ଗୋଟା ସୁଦ୍ଧା ଆପଣାର ଲାଗିପାରେ, ସେମାନେ ନିଜର ଜୀବନରେ ଓ ନିଜ ଆଚରଣରେ ସେହି କଥାଟିକୁ ପ୍ରମାଣ କରି ଦିଅନ୍ତି । ସେମାନେ ସବୁ ଧର୍ମ, ସବୁ ମତ ଓ ସବୁ ମନ୍ଦିରର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ରହିଥାନ୍ତି । କୌଣସି ଧର୍ମ, ମତ ଅଥବା ମନ୍ଦିରକୁ ସାନ ବା ମନ୍ଦ ବୋଲି କହନ୍ତିନାହିଁ । ତଥାପି ସେହି ସବୁ କିଛିର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ରହିଥାଆନ୍ତି ।

ଯେଉଁ ମଣିଷମାନେ ନିଜର ହୋଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ, ଆପଣାର କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ଅର୍ଥାତ୍ କାହାରି ସକାଶେ ଜୀବନ ବଞ୍ଚି ପାରନ୍ତିନାହିଁ, ବରଂ ସେହିମାନେ ହିଁ "ମୋର" ବୋଲି ସେହି ଅନ୍ୟ ଖାତଟି ଭିତରେ ପଡ଼ି ଘାଣ୍ଟି ହେଉଥାନ୍ତି । ମୋ'ର ଘର, ମୋ କୁଟୁମ୍ବ, ମୋ'ର ସମ୍ପତ୍ତି, ମୋ'ର ଯଶ ଓ ଖ୍ୟାତି, ମୋ'ର ସମ୍ମାନ,— ଏହି ଭୂତମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ସତତ-ଅବା ଗିଳିକରି ରହିଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ବିଚାର ଓ ଭାବନା ଭିତରେ ତୁଚ୍ଛା ବିଷଗୁଡ଼ାକ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଯେଉଁଠାରେ ମୋ'ର ବୋଲି କହିବାର ନିଶା ଘାରିଥାଏ, ସେଠାରେ ଅପର ପ୍ରତି ଘୃଣା ମଧ୍ୟ ଘାରିକରି ରହିଥାଏ । ମୋ'ର ମୋ'ର ବୋଲି କହି ଏହି ମଣିଷମାନେ ସଞ୍ଚୟ ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ାକୁ ଅଧିକରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ କରିବାରେ ମାତିକରି ରହିଥାନ୍ତି । ଅପର ମଣିଷଙ୍କୁ ଘୃଣା କରନ୍ତି, ଅପର ଦେଶ, ଅପର ଧର୍ମ ଓ ଅପରର ଭାଷାକୁ ମଧ୍ୟ ଘୃଣା କରନ୍ତି, ହୀନ ନଜରରେ ଦେଖନ୍ତି । ଆଉ ଜଣେ

ହୀନ ଓ କ୍ଷୁଦ୍ର ହୋଇ ନ ବସିଲେ ସେମାନେ ସତେଅବା କେବେହେଲେ ଉଚ୍ଚ ଏବଂ ବୃହତ୍ ହୋଇ ଦେଖା ଯିବେନାହିଁ ବୋଲି ଏକ ମହାଭ୍ରମ ଭିତରେ ବୁଡ଼ିକରି ରହିଥାନ୍ତି । ନିଜର ଘରପାଖରେ ବାଡ ପକାଇ ରଖିଥାନ୍ତି । ଗଡ଼ଆ ଭିତରେ ଥାଇ ସାଗରକୁ ହିଂସା କରନ୍ତି, ଅମୁହାଁ ଦେଉଳ ଭିତରେ ପ୍ରାୟ ଅଚେତନ ହୋଇ ରହି ତେଣେ ଆକାଶଟାକୁ ହିଂସା କରୁଥାନ୍ତି ।

ଏମାନେ ସମସ୍ତେ କ୍ଷମତାର ମଣିଷ । ଏମାନେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଶାସନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି, ତେଣୁ ମୋଟେ କାହାର ଆପଣାର ହୋଇ ପାରନ୍ତିନାହିଁ । ସଂସାରରେ ଏମାନଙ୍କର କେହିହେଲେ ସାଙ୍ଗ ନଥାନ୍ତି । ଏମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ମଧ୍ୟ ସାଙ୍ଗ କରିନେଇ ପାରନ୍ତିନାହିଁ । ଗୋଟିଏ କ୍ଷମତାର ମଣିଷ ଆଉ ଗୋଟିଏ କ୍ଷମତାର ମଣିଷକୁ ଗିଳି ପକାଇବ ବୋଲି ଧାଇଁଥାଏ; ଏହି କ୍ଷମତାର ମଣିଷ ସଂସାରଟାକୁ ଏକା ଭୋଗ କରିବ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ ।

କ୍ଷମତାର ମଣିଷ ଭଲ ପାଇ ପାରେ ନାହିଁ । ତହୁଁ ବଳନ୍ତି ତହିଁ ବଳି ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ପକାଇ ରଖିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ମାତ୍ର ଅସଲ ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୋଟେ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପାରେନାହିଁ । ମୋ'ର ମୋ'ର ବୋଲି କହୁଥିବା ମଣିଷମାନେ ଉଗ୍ର ହୁଅନ୍ତି, ଖରୁ ହୁଅନ୍ତି । ହୃଦୟହୀନ ହୁଅନ୍ତି । ଖରୁର ଆଦୌ କୌଣସି ହୃଦୟ ନଥାଏ । ଖରୁ ମଣିଷ ପୃଥିବୀରେ ଭୟ ବଢ଼ାଏ, ନିର୍ମମତା ବଢ଼ାଏ । ହୃଦୟ ଥିଲେ ଯାଇ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ବନ୍ଧୁତା ବଢ଼େ, ଅଭୟ ବଢ଼େ । ମଣିଷ ମଣିଷ ମଧ୍ୟରେ ଲାଗିଥିବା ଡୋରି ଓ ସୂତ୍ର ଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଦେଖିହୁଏ ।

*

ଟୁକୁ

ଟୁକୁ-ଏଡ଼ିକ ବକଟେ ପିଲା । ଚାଲିଗଲା ବେଳକୁ ମନେ ହୁଏ, ଯେପରି କେବଳ ହାଡ଼ କେତେଖଣ୍ଡ ବ୍ୟତୀତ ତା'ଭିତରେ ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ଖଣ୍ଡେ ଅଧା ପ୍ୟାଣ୍ଟ୍‌କୁ ଖଣ୍ଡେ ଅଧା ଶାର୍ଟ୍; ଇଆ ରଙ୍ଗକୁ ତା' ରଙ୍ଗଟା ଜମାରୁ ମିଶି ପାରେନାହିଁ । ଟୁକୁର ବାପା ଅଛନ୍ତି; ମାଆ ଅଛନ୍ତି, ଭାଇଭଉଣୀ ଅଛନ୍ତି, ପୁଣି ସାଙ୍ଗମାନେ ବି ଅଛନ୍ତି ।

ଝିଅଙ୍ଗା ଦେହଟା ଆଉ ଡ଼ଗଡ଼ଗ ଚାଲି ଯାଉଥିବା ଭାରି ତରତରିଆ କଥା । ସତେ ଯେପରି ସେହି କଥା'ରେ କିଏ ଡେଣା ଲଗାଇ ରଖିଛି ! ଲମ୍ବା ସରୁଆ ଦେହଟା ଉପରେ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଗୋଟିଏ ମୁଣ୍ଡ, ଆଉ ସେହି ମୁଣ୍ଡର ତଳକୁ ଦାଉଦାଉ ହୋଇ ଜଳୁଥିବା ଏଡ଼େ ଏଡ଼େ ଦୁଇଟା ଆଖି । ଟୁକୁ ହେକଥା ନିଜେ କେବେହେଲେ କହିନାହିଁ ସତ, ମାତ୍ର ତାକୁ ଅନାଇଲା ବେଳେ କିମ୍ବା ତା'ସହିତ କଥା କହୁଥିବା ବେଳେ ମନେହୁଏ, ସତେ ଯେପରି ସିଏ ତୁମ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସବାଆଗ କେବଳ ଏହି ଗୋଟିଏ କଥା କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି : "ମୋ'ର ଏହି ଆଖି ଭିତର ଦେଇ ତୁମେ ମୋତେ ଦେଖ, ଏହି ଆଖି ଭିତର ଦେଇ ମୋତେ ଚିହ୍ନ ।"

ଟୁକୁ ବାପାଙ୍କର ସବା ସାନ ପୁଅ, ତେଣୁ ମାଆଙ୍କର ଗେହ୍ଲା ପୁଅ । ତା' କଥା ସମସ୍ତେ ଭାବନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ କେବେହେଲେ କାହାର କଥା ଭାବୁଥିଲା ପରି ମୋଟେ ମନେ ହୁଏ ନାହିଁ । ସିଏ ଯେପରି ସବୁବେଳେ ଆହୁରି କ'ଣ ଭାବୁଥାଏ । ବେଳ ହେଲେ ଘରକୁ ଆସେ, ବେଳ ହେଲେ ଘରୁ ବାହାରିଯାଏ; ମନ ହେଲେ ଏଇଟା ଖାଏ ଅଥବା ମନ ନହେଲେ ସେଇଟା ଖାଇବାକୁ ମନାକରେ । ଅନ୍ୟମାନେ ତାକୁ ଏଇଟା କର ସେଇଟା କର ବୋଲି କହନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ଯେଉଁଟା କରିବାକୁ ତାକୁ ଭଲ ଲାଗିବ, ସିଏ ନିଜେ ଖୁସୀ ହୋଇ ଯାହା କରିପାରିବ, ସିଏ କେବଳ ତାହାହିଁ କରିବ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ ।

ଟୁକୁ ସ୍କୁଲରେ ପାଠ ପଢ଼େ, ନିତି ଠିକ୍ ଠିକ୍ ହୋଇ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଏ । ସ୍କୁଲରୁ ଘରକୁ ଆସେ, ଘରେ ବସି ସ୍କୁଲ୍‌ପାଠ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରେ । ପରୀକ୍ଷାରେ ଭଲ ଫଳ ଦେଖାଏ । କେତେ କିଏ ତାକୁ ବାହାବାହା ବୋଲି କହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଟୁକୁ ସେଥିରେ ମୋଟେ ବୁଝେନାହିଁ । କାରଣ ସିଏ ଆହୁରି କେତେ କ'ଣ ଲୋଡ଼ୁଥାଏ । ଆହୁରି କେତେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥାଏ । ସ୍କୁଲକୁ ଯିବା, ସ୍କୁଲରୁ ଘରକୁ ଆସିବା, ଘରେ ବସି ସ୍କୁଲ୍‌ପାଠ କରିବା, ପରୀକ୍ଷା ଦେବା ଓ ପରୀକ୍ଷାରେ ଭଲ ଫଳ ଦେଖାଇବା,—ଏସବୁ କଥା ତାକୁ କେବଳ ରୁଟିନ୍ ପରି ଲାଗେ, ସତେଅବା ବାଧ୍ୟ ହୋଇ କରୁଥିବା ପରି ଲାଗେ । ସିଏ ଆହୁରି ଏଭଳି କିଛି କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ, ଯେଉଁଥିରେ କୌଣସି ବାଧ୍ୟବାଧକତା ନଥିବ, ଯାହାକୁ ଖାଲି ଖୁସୀ ହୋଇ କରିପାରିବ,—ଯେଉଁଠିରେ ସେ ଆପଣାର ରାଜ୍ୟରେ ଆପଣାକୁ ହିଁ ରାଜା ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିପାରୁଥିବ ।

ଏହିସବୁ କାରଣରୁ ଟୁକୁ ଆହୁରି କେତେଆଡ଼େ ମନ ଦିଏ; ସିଏ ଲେଖେ, ଲେଖକ ହେବାକୁ ଚାହେ । ସେ କବିତା ଲେଖେ, ଜୀବନୀ ଲେଖେ, ଗପ ଲେଖେ, ଭ୍ରମଣକାହାଣୀ ମଧ୍ୟ ଲେଖେ । ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁଟାକୁ ତା'ମନ ମାନେ, ସିଏ ତାକୁ ଖବର କାଗଜକୁ ପଠାଏ । ତାହା ଭିତରୁ କେତେ ଛପା ହୁଏ, କେତେ ଛପା ହୁଏନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ଯେଉଁଟା ଛପା ହୁଏ, ତାକୁ ପଢ଼ୁଥିବା ସମୟରେ ଟୁକୁ ସମଗ୍ର ପୃଷ୍ଠାଟି ଉପରେ ସତେଅବା କେବଳ ନିଜ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଆଉ କିଛିହେଲେ ଦେଖି ପାରେ ନାହିଁ । ସେଇ ଆପଣା ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ତା'ର ଆଖି ପାଏନାହିଁ ।

ଟୁକୁ ଗୀତ ଗାଏ, ଅର୍ଥାତ୍ ଗୀତ ଗାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ସିଏ ଛବି ଆଙ୍କିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଚେଷ୍ଟା କରେ । ଆପଣାର ଯେଉଁ ଅଂଶଟିକୁ ସେ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆବିଷ୍କାର କରି ପାରିନାହିଁ, ଗୀତ ଗାଉଥିବା ବେଳେ କିମ୍ବା ଛବି ଆଙ୍କୁଥିବା ବେଳେ ସେ ସତେଅବା ତାହାରି ସହିତ ଆପଣାକୁ ନେଇ ଗୋଟା ସୁଦ୍ଧା ମିଶାଇ ଦେଇଥାଏ ।

ଟୁକୁଙ୍କର କ୍ଲାସରେ ଚାଳିଶି କି ପଚାଶ ସରିକି ପିଲା । ଶିକ୍ଷକମାନେ ମଞ୍ଚ ଉପରକୁ ଆସିବା ପରି କ୍ଲାସ୍‌କୁ ଆସନ୍ତି, ପାଠ ପଢ଼ାଇ ଦେଇ ଚାଲି ଯାଆନ୍ତି । ସବୁ ପିଲାମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକା ପରି ଦିଶନ୍ତି । ପିଲାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡଗୁଡ଼ାକୁ ସେମାନେ ବେଶ୍ ଗଣିପାରନ୍ତି । ମାତ୍ର, ସେମାନଙ୍କର ଆଖିକୁ ଦେଖି ସେମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିବାର କୌଣସି ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏଥିରେ ଟୁକୁର ଅଭିମାନୀ ମନ ଭାରି ଆଘାତ ପାଏ । ସିଏ ଭାବେ, ଶିକ୍ଷକମାନେ ତାକୁ ଟୁକୁ ବୋଲି ଚିହ୍ନୁଥାନ୍ତେ । ତା'ର ଦୁଆରି ପାଖକୁ ଆସି ତାକୁ ସେମାନେ 'ଟୁକୁ, ଟୁକୁ' ବୋଲି ଡାକି ପାରୁଥାନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ସେ କଥା ହୁଏନାହିଁ । ସମ୍ଭବତଃ ସେହି ଅଭିମାନରେ ତା'ର ଶିକ୍ଷକମାନେ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଏକା ଭଳିଆ ଦିଶନ୍ତି । ତା'ର ଆପଣାର ଭଳି ଦିଶନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଟୁକୁର ଅନେକ ସାଙ୍ଗ, କ୍ଲାସ୍ ସାଙ୍ଗ, କ୍ଲାସ ବାହାରର ସାଙ୍ଗ; କୋଧା ସାଙ୍ଗ, ଗେଧା ସାଙ୍ଗ, ଲେଖକ ସାଙ୍ଗ ଓ ଛବି ଆଙ୍କୁଥିବା ସାଙ୍ଗ । ସବୁରି ପାଖରେ ସିଏ ଆପଣାକୁ ଟୁକୁ ବୋଲି ପରିଚୟ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେ । ସତେ ଅବା ନିଜ ଜୀବନ ବହିରୁ ଗୋଟାଏ ପୃଷ୍ଠା ଖୋଲିଦେଇ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ଦେବାକୁ ଚାହେଁ । ଯେଉଁଠି ଚିହ୍ନି ପାରୁଥିବା ଲୋକ ମିଳି ଯାଆନ୍ତି, ସିଏ ସେଇଠାରେ ଲାଗି ରହିବାକୁ ଚାହେଁ । ଯେଉଁଠାରେ ନ ମିଳନ୍ତି: ତା'ର ସେଠୁ ଗୁଟିପିଟି ହୋଇ ପଳାଇ ଆସିବାକୁ ମନ ହୁଏ । ଏମିତି କେତେ କେତେ ସାଙ୍ଗ ଆସନ୍ତି କେତେ ଯାଆନ୍ତି । ତଥାପି ସାଙ୍ଗ ଖୋଜା ଚାଲିଥାଏ ।

ଏଠାରେ ଯାହାକୁ ମୁଁ ଟୁକୁ ବୋଲି କହିଲି, ତୁମେ ସବୁ ତାକୁ ଟିକି ବୋଲି କହିପାର; ମନା କହିପାର, ମୁନା ବି କହିପାର । କିନ୍ତୁ ତୁମେ କେବେ ସେହି ଟୁକୁକୁ ଚିହ୍ନିଛ କି ? ତୁମେ କେହି ଆପଣା ଭିତରର ଟୁକୁକୁ ଚିହ୍ନିଛ କି ? ତା'ର ଟିକି ଦେହ ଓ ଟିକି ବିବରଣୀ ଭିତରେ ତୁମେ କେବେ ଗୋଟାଏ ବିରାଟ ଶିଶୁ ସହିତ ପରିଚିତ ହେବାକୁ ସାହସ କରିଛ କି ? ହଁ, ଇଏ ହେଉଛି ପ୍ରକୃତରେ ଗୋଟାଏ ସାହସ କରିବାର ବ୍ୟାପାର, ଦୁଇଟି ଜଳବିନ୍ଦୁ ପରି ଦୁଇଟି ଟିକି ଟିକି ଆଖିରେ ଏକ ବିରାଟ ସମୁଦ୍ରକୁ ଖୋଜୁଥିବାର ବ୍ୟାପାର ।

*